BELÜGYMINISZTÉRIUM BV. ORSZÁGOS PARANCSNOKSÁG KIADVÁNYA

Belső használatra!

Heti HIRADÓ

VII. ÉVFOLYAM, 32. SZÁM — ÁRA: 1,50 Ft — 1963. AUGUSZTUS 9.

TARTALOMBÓL:

A brigádvezető igazságossága — segítség a felügyeletnek
2. oldal

Fokozott a tanulási vágy és a szorgalom a balassagyarmati cipésztanulók között
3. oldal

Hruscsov nyilatkozata az atomcsend-egyezményről:

EZ JÓ KEZDET

A Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia képviselői között Moszkvában lefolyt tárgyalások sikeres befejezésével kapcsolatban a Pravda és az Izvesztyija című lapok tudósítói kérésével fordultak Nyikita Hruscsovhoz, hogy válaszoljon több kérdésre.

KÉRDÉS: Hogyan értékeli ön a légköri, a világűrbeli és a víz alatti nukleárisfegyverkísérletek megtiltásáról szóló megegyezés elérését?

VÁLASZ: A Szovjetunió, az Amerikai Egyesült Államok és Nagy-Britannia között a nukleárisfegyver-kísérletek megtiltásáról Moszkvában folytatott tárgyalások sikeres befejezése nagy jelentőségű nemzetközi esemény. *Ismeretes, hogy a Szovjetunió már hosszú évek óta küzd a nukleárisfegyverkísérletek megszüntetéséért.* Ennek a kérdésnek a mielőbbi megoldását mindig is követelte és követeli ma is minden békeszerető állam és nép.

Most sikerült megegyezésre jutni a légköri, a kozmikus és a víz alatti nukleárisfegyverkísérletek megtiltásában. *Úgy véljük, hogy ez jó kezdet.* Szeretnék szerencsét kívánni minden jóakaratú embernek, aki erőfeszítéseivel elősegítette a nukleárisfegyver-kísérletek megtiltására vonatkozó megegyezést. Úgyszintén szeretnék elismeréssel adózni az Egyesült Államok és Nagy-Britannia kormányának, e kormányok képviselőinek, akiket kormányuk megbízott a tárgyalások folytatásával.

A nukleárisfegyver-kísérletek megtiltására vonatkozó megállapodás elérése azt mutatja, hogy az érdekelt államok akaratával és erőfeszítéseivel, a nagyhatalmak jóakaratával kölcsönösen elfogadható feltételek mellett sikeresen megoldhatók a nemzetközi problémák.

A megnemtámadási egyezmény jelentősége

Ezenfelül reméljük — és úgy gondoljuk, ezt a reményünket ma osztja minden ember a világon —, hogy *a nukleárisfegyver-kísérletek megszüntetéséről szóló szerződés megkötése elő fogja segíteni a nemzetközi feszültség általános enyhülését,* s ezáltal kedvező légkört alakít ki régen megérett nemzetközi problémák megoldásához.

Természetesen, helytelen dolog lenne az elért sikerek alapján ábrándokban ringatni magunkat, csökkenteni erőfeszítéseinket és elszántságunkat a béke biztosításáért folyó további harcban. *Teljesen világosan kell látnunk ugyanis azt, hogy a nukleárisfegyverkísérletek megtiltása még nem jelenti a fegyverkezési verseny beszüntetését,* s következésképpen önmagában nem háríthatja el a háború veszélyét. Ez a lépés nem szünteti meg a fegyverkezési terheket, hiszen a fegyverek gyártására az államok óriási anyagi eszközöket fordítanak.

A fő feladat éppen a fegyverkezési verseny megszüntetése, a leszerelés. Csak ezen az úton lehet valóban elhárítani a háború veszélyét és megszabadítani az államokat a katonai kiadások súlyától.

KÉRDÉS: Véleménye szerint milyen elsőrendű nemzetközi kérdésekre kell összpontosítani most a népek és a kormányok figyelmét?

VÁLASZ: Ha olyan elsőrendű nemzetközi kérdésekről van szó, amelyeket maga az élet helyez előtérbe, akkor mindenekelőtt arra a kérdésre mutatnék rá, amelyet a NATO-országok és a Varsói Szerződésben részt vevő országok közötti megnemtámadási szerződés megkötése jelent és amelyről már folyt hasznos véleménycsere. *A szovjet kormánynak meggyőződése, hogy ennek a szerződésnek a megkötése kedvezően hatna az egész helyzetre, mivel a két egymással szemben álló csoporthoz tartozó államok a világ színe előtt ünnepélyesen bejelentenék azt az elhatározásukat, hogy nem alkalmaznak erőszakot egymás ellen, nem fenyegetik egymást háborúval.*

A NATO-országok és a Varsói Szerződésben részt vevő államok közötti megnemtámadási szerződés jelentőségét fokozná még az a körülmény, hogy ez a szerződés felölelné mindazokat az államokat, amelyek jelenleg nukleáris fegyverrel rendelkeznek. Más szóval, *ez a szerződés a nukleáris hatalmak közötti béke szerződése lenne.*

Ezzel kapcsolatban megelégedéssel állapíthatjuk meg, a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia között a megnemtámadási szerződésre vonatkozó szovjet javaslatról lefolytatott véleménycsere eredményeként megállapodás jött létre, hogy a felek tanácskoznak szövetségeseikkel, s ezután folytatják a kérdés megvitatását olyan megegyezés elérése céljából, amely kielégíti a megegyezésben részt vevő valamennyi felet.

A szovjet kormány meg van győződve arról, hogy

ha a megnemtámadási szerződés problémájának megoldásánál mindkét fél ugyanolyan jóakaratot tanúsít, mint a nukleárisfegyver-kísérletek megtiltása kérdésének megoldásában, akkor gyorsan el lehet érni a megnemtámadási szerződés kérdésében is a megegyezést.

A mi részünkről nem lesz hiány jóakaratban. Ami pedig azt a kérdést illeti, milyen formát kapjon a megnemtámadási szerződés, meggyőződésünk szerint nem lesz nehéz ebben megegyezni, hiszen nincsenek és nem is lehetnek ennek áthághatatlan akadályai.

Vannak más intézkedések is, amelyeket a szovjet kormány véleménye szerint hamarosan meg kellene tenni kölcsönös megegyezés alapján. Néhány nappal ezelőtt már beszéltem ezekről az intézkedésekről. *Ide tartozik az államok katonai költségvetéseinek befagyasztása, helyesebben csökkentése, a váratlan támadás megelőzését szolgáló intézkedések megvalósítása, a Nyugat-Németországban és a Német Demokratikus Köztársaságban tartózkodó külföldi csapatok létszámának csökkentése, képviselőink elküldése a nyugati hatalmak csapataihoz Nyugat-Németországba, s ugyanakkor az ő képviselőik elküldése a Német Demokratikus Köztársaságban elhelyezett szovjet csapatokhoz.*

Egyezzünk meg a többi kérdésben is

Mindezekről a kérdésekről a szovjet kormány kész érdemben tárgyalni a nyugati hatalmak képviselőivel, s eljutni a megfelelő egyezmények kidolgozásáig és megkötéséig.

Javaslattal fordulunk a nyugati hatalmakhoz: egyezzünk meg mindezen kérdésekben.

Le tudtuk rakni együttesen az alapot, amikor megegyeztünk a nukleárisfegyver-kísérletek eltiltásában. *Menjünk most tovább előre a nemzetközi feszültség enyhítésének, a hidegháború felszámolásának útján.* Ezzel megnyílnék az út az alapvető kérdés — az általános és teljes leszerelés — megoldásához.

Természetesen meg kell oldani azt a kérdést is, amelytől leginkább függ a nemzetközi feszültség megszüntetése: *a német kérdés békés rendezését.* A második világháború maradványainak felszámolása nélkül Európában nem lehet szó tartós békéről. Ezt mindenki jól tudja. Szeretném kifejezni azt a reményemet, hogy mindazon erőfeszítések eredményeként, akiknek szívügyük a béke, sikerül elérni a német békeszerződés megkötését, és ennek alapján a nyugat-berlini helyzet rendezését.

A népek békét akarnak. Ez érthető, természetes kívánság. A kormányok feladata valóra váltani az emberek millióinak ezt a kívánságát.

Ismét összeül a genfi leszerelési értekezlet

Genfben folytatja munkáját a tizennyolchatalmi leszerelési értekezlet, amely — mint ismeretes —, június 21-e óta szünetet tartott. Hírügynökségi kommentárok egyetértenek abban, hogy a múlt héten Moszkvában parafált atomcsendegyezmény kedvező előjel a leszerelési tárgyalások újabb szakasza szempontjából.

Megérkezett Genfbe Thomas külügyi államminiszter és Stelle nagykövet, az értekezleten részt vevő angol, illetve amerikai küldöttség vezetője.

Stelle a repülőtéren újságíróknak adott nyilatkozatában kifejtette, véleménye szerint előbb nem hivatalos megbeszéléseket kell tartani arról, hogy milyen irányban végezhetne az értekezlet hasznos munkát, majd a moszkvai megállapodás figyelembevételével ésszerű napirendet kell kidolgozni. Hangsúlyozta, hogy hasznos és építő jellegű tanácskozásokra számít.

Megérkezett Genfbe Carapkin nagykövet, a szovjet küldöttség vezetője is.

Rusk, Kennedy baráti üzenetét viszi Moszkvába

A moszkvai egyezményhez csatlakozó országok száma meghaladja a százat

Rusk amerikai külügyminiszter egy televízióinterjúban nyilatkozott a moszkvai atommegállapodásról, s kijelentette, hogy az *„fordulópontot jelenthet a kelet—nyugati kapcsolatban, de önmagában véve nem jelent mindent".* Csak a légköri, magaslégköri és víz alatti nukleáris fegyverkísérletek betiltására vonatkozik, a nukleáris fegyverkészletek megsemmisítésére nem, ezért nem szünteti meg az atomháború veszélyét és nem gátolja a fegyverkezési versenyt. Ennek ellenére, fordulópont lehet úgy, hogy a jövőben több reményt lehet fűzni más vitás kérdések rendezéséhez is — mondotta.

A Reuter egy hírében idézte a Fehér Házhoz közelálló körökben szerzett értesülését, amely szerint

Rusk, Kennedy elnök baráti üzenetét viszi magával Moszkvába, ha odautazik a nukleáris megállapodás aláírására. Harriman Hruscsov szívélyes üzenetét hozta Kennedynek Moszkvából.

Washingtonban még nem közölték annak a küldöttségnek az összetételét, amely *Rusk* külügyminiszter vezetésével Moszkvába utazik. Az MTI tudósítójának értesülése szerint azonban a külügyminiszteren, Harriman külügyminiszter-helyettesen és Fosteren, az amerikai leszerelési és fegyeverzetellenőrzési hivatal vezetőjén kívül *részt vesz a küldöttségben a szenátus külügyi bizottságának két demokrata és két republikánus tagja* — közöttük *Fulbright* szenátor —, valamint a szenátus haderőbizottságának két és az atomerőbizottságnak egy képviselője.

Washingtoni jelentések szerint *növekszik azoknak az államoknak a száma, amelyek csatlakozni óhajtanak a részleges atomcsendről szóló moszkvai megállapodáshoz.* Az amerikai kormányhoz közelálló körök emlékeztetnek arra, hogy

máris több tucat ország jelezte, hogy hajlandó aláírni a Moszkvában parafált szerződést.

Várható, hogy a csatlakozni kívánó országoknak a száma meghaladja majd a százat.

Az ENSZ főtitkára is jelen lesz az atomcsend-egyezmény moszkvai aláírásánál

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének székhelyén a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia ENSZ-képviselői felkeresték U Thant főtitkárt és kormányuk nevében meghívták, vegyen részt az atomfegyver-kísérletek eltiltásáról szóló szerződés aláírásánál. U Thant köszönettel elfogadta a meghívást és indul a szovjet fővárosba.

Megkezdődtek az amerikai szenátusban a moszkvai egyezmény ratifikációs vitái

Megkezdődött az amerikai kongresszusban a moszkvai atomcsendegyezmény ratifikálási eljárása.

A szenátus külügyi bizottsága, amelyet a haderőbizottság és az atomenergia-bizottság tagjaival kibővítettek, elsőnek *Harriman* külügyminiszter-helyettest hallgatta meg. A zárt ülés után *Humphrey* szenátor kijelentette, hogy a külügyminiszterhelyetteshez több kérdést intéztek, de ő *„ugyanolyan fényesen megállta a helyét a bizottság előtt, mint ahogyan Moszkvában tette".* A többi résztvevő szenátor azt mondotta, hogy csak később határozzák el, miképpen fognak szavazni.

Általános a vélemény, hogy az egyezmény megkapja a szükséges kétharmados többséget.

Az általános várakozás szerint a bizottság eljárása két nétig fog tartani, és utána ugyancsak két hétig folyik a vita a szenátus ülésén. Ezek szerint *a ratifikálás szeptember elejére várható.*

Általában azok a körök igyekeznek hangulatot kelteni az egyezmény ellen, amelyek közvetlenül érdekeltek az atombomba gyártásában.

Jellemző a helyre két szenátor nyilatkozata:

Wayne Morse, Oregon állam demokrata szenátora, a külügyi bizottság egyik tagja azt mondotta, hogy az emberiségnek szüksége van az egyezményre ha életben akar maradni. Emlékeztette a Pentagont, hogy *az Egyesült Államok politikáját „a kormány polgári körei határozzák meg, nem pedig magasrangú katonatisztek".*

Javits, New York állam republikánus szenátora azt mondotta, hogy

a szenátusban kemény vita várható, mert a Joh Birch-társaság és más szélsőjobboldali társaságok máris nyomást gyakorolnak a szenátorokra,

arra hivatkozva, hogy az egyezmény „eladja az Egyesült Államokat a Szovjetunióknak".

Ennek ellenére Washingtonban mindenki bizonyosra veszi a ratifikálást.

Rakétakísérlet Indonéziában

Az indonéz haditengerészet hivatalos közlemény szerint sikeres kísérletet végzett egy irányítható rakétatípussal. A rakétát felszíni hajóról indították, s a tenger felszínén előre megállapított, a kilövőhelytől több mint 20 kilométernyire levő célpontba juttatták. A haditengerészet közleménye hozzáfűzi, hogy a sikerrel kipróbált rakéta rombolóhajók és nagyobb tengerjáróhajók ellen kedvezőtlen időjárási viszonyok között is bevethető.

A Biztonsági Tanács határozata

Portugália afrikai gyarmatainak kérdésében

A Biztonsági Tanács ülésén szavazásra bocsátották a portugál afrikai gyarmatok helyzetéről benyújtott határozati javaslatot.

A javaslat mellett nyolc küldöttség (a Szovjetunió, Ghana, Marokkó, a Fülöp-szigetek, Venezuela, Brazília, Norvégia és a csangkajsekista klikk) szavazott.

Ellene egyetlen küldöttség sem foglalt állást. *Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Franciaország képviselője tartózkodott a szavazástól.*

A módosított afro-ázsiai határozati javaslat — amely tehát a Biztonsági Tanácsban eggyel több szavazatot kapott, mint az elfogadáshoz szükséges hét — leszögezi, hogy *Portugáliának az afrikai gyarmatokon folytatott politikája ellentétes az ENSZ alapokmányának elveivel és a közgyűlés, valamint a Biztonsági Tanács e tárgyú határozataival.* A továbbiakban sajnálkozását fejezi ki a portugál kormány magatartása miatt, rámutat, hogy

a portugál afrikai területeken kialakult helyzet komolyan veszélyezteti Afrika békéjét és biztonságát

és felszólítja Portugáliát, hogy sürgősen ismerje el e területek lakosságának jogát az önrendelkezésre és a függetlenségre.

Ugyanakkor felkéri a határozat az összes államokat, hogy *a jövőben ne nyújtsanak a portugál kormánynak olyan segítséget, ami előmozdítja az afrikai területek lakossága ellen foganatosított elnyomó intézkedéseit,* és minden lehetséges eszközzel

akadályozzák meg, hogy olyan fegyverszállítmányok érkezzenek a portugál kormány részére, amelyeket az afrikai területen élő népek elnyomására használhat fel.

A határozat végül felkéri *U Thant* főtitkárt, hogy biztosítsa ezen rendelkezések megvalósítását és 1963. október 31-ig tegyen jelentést a Biztonsági Tanácsnak.

Közzétették a XVIII. ENSZ-közgyűlés napirendtervezetét

Az ENSZ XVIII. közgyűlése szeptember 17-én kezdi meg munkáját. Kedden New Yorkban közzétették a soron következő közgyűlés 77 pontos ideiglenes napirendjét. Szerepel a napirenden több kérdés között a Mongol Népköztársaság ENSZ-delegációjának napirendi javaslata az Iraki Köztársaságnak a kurd nép elleni népirtó politikájáról. Megtárgyalják a tervezet szerint a faji elkülönítés és a nukleáris kísérletek problémáját, s napirendre javasolták a dél-rhodesiai kérdést is.

New Yorkban tartja magát a hír — írja a Reuter-iroda —, hogy a XVIII. közgyűlés munkájában több kormányfő is részt vesz majd.

A brigádvezető igazságossága – segítség a felügyeletnek

A „hogyan" és „miért" nyomában

Az elítéltnek, ha jogos hátrányok vagy vélt sérelmek érik, akkor tódulnak az ajkára ezek a — gyakran képmutató — hogyan, s miért szavacskák. Az emberek egy része, ha kellemes meglepetések érik — még ha jogtalanul is —, ezt nagyon természetesnek, magától értetődőnek találja. S ki lenne olyan „balga" — önzetlenül szerény! —, hogy kétségbe vonná önmaga érdemét a jóra, a kellemesre, s bevallaná, hogy nem egészen tartja magát érdemesnek erre.

Már pedig az érdemtelenül zsebre vágott elismerés se kevésbé jellemtelenség, mint az aljasságok takargatása.

Ezek a kérdések kimondva és kimondatlanul, de állandóan napirenden vannak a szabadságvesztés büntetést töltő személyek között.

Egy nyílt, őszinte ember feltétlen megkönnyíti a jólátást, míg egy hazug, semmirevaló a maga tévelygésével másokat is tévútra csalhat — ha hisznek neki. Hazug semmirevalók példáit sorolhatnánk bőven: de nem tesszük, mert ezek között is egyre többen fordítanak hátat eddigi hazug életüknek. Sorolhatnánk őszinte, igaz embereket is, de ezeknek nincs szükségük a nyilvános elismerésre: mindennél többet ér számukra a tisztességtudatuk becsületérzése.

E két minőségi csoport között van a nagy átlag, ahol a legelszántabb győzködések folynak, a valódi vagy vélt igazságokért. Ez a terület a talaja a dicséretes előmeneteleknek, a sikereknek, de a kirívó tévedéseknek is.

Állampusztán a munkahely parancsnokával beszélgettünk, a legáltalánosabb fegyelmi vétségek *„hogyanjáról"* és a *„miértjéről.* A parancsnok, aki a jutalmazási javaslatokat jóváhagyja, s a fegyelmi vétségekért a büntetést kiszabja, az ellentétes pólusok között igyekszik világosan meglátni az egészet. Feljegyzési naplójában nevek, események, dátumok sorakoznak. Belepillant a naplóba, megelevenednek előtte az egyes munkaterületek legégetőbb problémái. Nézzünk néhányat:

Miért a nagy huzavona a növénytermelő brigádban?

A Korhányi kettes brigádról van szó, mert itt vannak a legnagyobb problémák, jobbanmondva voltak. És ehhez egy időben *Magyar Sámuel* elítélt brigádvezetői működése is hozzájárult.

Magyar Sámuel elítélt első bűntényes, negyvennégy éves, szorgalmas, szívós ember. A harmadik esztendőt tölti a célgazdaságban. *A munkaszorgalmával nem volt baj soha, mindig élenjárt, s ezért rábízták a brigád vezetését.* Magyar tudott volna megfelelően hatni az emberekre, csak a ceruzával nem szeretett bajolni. Az összes adminisztrációt, a teljesítménykimutatás elkészítését is kiadta „albérletbe".

Németh Lajos elítélt vállalta helyette ezt a megbízatást, aki valamikor tanácsi dolgozó volt. De mint ott, itt is „elceruzázta" a dolgokat úgy, hogy a mindig élenjáró *Fehér Gyula* elítélt munkateljesítménye — aki szorgalomban Magyar elítéltnek mindig riválisa volt — Németh „áldásos" működése idején valahogy elmaradt még az inkább hátul kullogó mint középszerű *Zádori Béla* elítélt teljesítménye mögött is. (Hogy ezt mivel honorálta Zádori, ezt mélységes homály fedi.)

Fehér elítélt ez igazságtalanság megoldására rossz utat választott. Fegyelmi büntetésben kellett őt részesíteni... Hogy kikből váltott ki Fehér elítélt fegyelmije kárörömet? A brigád tagjai tudhatják. De akiben a tisztességnek egy kis szikrája is ég, az nem vesz részt az ilyen kárörömben, az megveti a társait bajba sodró személyeket.

Magyar Sámuelt leváltották a brigádvezetői tisztségből, s *Máté József elítéltre bízták a brigád vezetését, aki jelenleg teljes felelősséggel látja el feladatát.* Magyar elítélt jelenlegi magatartására mégsem tudunk rosszat mondani. Továbbra is a Korhányi kettes brigádban dolgozik, mint a második munkacsoport vezetője. *Egyéni teljesítménye cukorrépában 260 százalék volt, a kukoricakapálásban pedig 219 százalékot tart.* Hozzája hasonlóan élenjár *Figuri György* elítélt, visszaeső is, akinek a cukorrépában 190, a kukoricában ugyancsak ennyi a teljesítményszázaléka.

Figuri elítélt példája mutatja: *a visszaesők is képesek élre jutni.* És ez így helyes. Ha ki nem mondják is, érezniük kell: nekik több a jóváteni-nivaló!

Mire ez az írás megjelenik, Fehér elítélt is letöltötte a fegyelmit, és bizonyosan ismét ott lesz az élen haladók között. Megtanulhatta: *a magatartási szabályokban rögzített úton és módon az elítélt is keresheti az igazát.* De ha az ember vad dolgokat művel, utána már késő. És egyet ne felejtsen: nem Péternek és nem Pálnak, hanem önmagának dolgozik.

Reméljük, a munkaszorgalmában továbbra se lesz hiba. Bármilyen ellentét is volt közötte és Magyar elítélt között, egyben szerencsésen hasonlítanak egymáshoz: *mindketten szeretnek és tudnak jól dolgozni.* És ez jó dolog. Nem sokat vethetnek egymás szemére: Fehér nem tud uralkodni az indulatain, inkább a fegyelmit vállalja. Ez kár. Ez rossz tulajdonság, és sose visz célhoz. Az önuralom hiánya az ember önérzetében is kárt tesz.

Magyar elítélt is megjárta már a fegyelmi alacsonyabb és magasabb fokait. Háromszor kettő-kettő havi összkedvezmény-elvonást, egyszer tíznapi egyszerű, egyszer húsznapi szigorított büntetést kapott. Hogy miért? Szép mesét mondott nekünk a *„nyomtató lóról"* meg a tejivásról. De nem beszélt a renitenskedéséről, az *„erősködéséről"*, tulajdonképpen ezért kapta a szigorú fegyelmit. A lényeget el akarta titkolni. Holott ezt a titkolózási készséget, a hazudozást illik inkább szégyellni.

Közösségi érdekre neveljen a munka

Ezt így általában nyugodtan ki lehet és ki kell jelenteni. Bár a helyesen értelmezett közérdek a munkában nem minden területen jut még kifejezésre. A közösségi érdek — ezt előre kell bocsátanunk — nem egyenlősdit jelent, mint ahogyan ezt az egyesek szeretnék. Ezt példázza *Benke Sándor* elítélt fegyelmi vétsége is.

Benke elítélt azok közé tartozik, akiken nem fog ki a munka. Kapálásnál is mindig élenjárt. *Miért volt hát ő is a fegyelmi zárkán?*

A sorsa majdnem hasonló Fehér elítéltéhez. Úgy történt, hogy megkapálta a saját sorát, s a brigádvezető visszaküldte egy lemaradó során. Benke ment szó nélkül. Ismét kiért, ismét visszaküldték a másik lemaradó elé. Mikor a második lusta embert is kisegítette, visszaküldték a harmadik elé. Végül az igyekezetét azzal jutalmazta a brigádvezető, hogy a sor végén kiállította a fő lustát, és az egész sort rábízta Benke elítéltre, hogy a magáé mellett azt is kapálja végig.

Benke elítélt erre a felügyelő úrhoz fordult.

— *Tisztelettel jelentem, háromszor visszamentem eléjük, és ebből semmit a javamra nem írnak. Sőt, ezeknek a lustáknak így még magasabb a teljesítményük. Nem állok én úgy, hogy másoknak pénzt keressek...*

Ebben határozottan igaza van Benke elítéltnek. De abban már nem volt igaza, hogy sérelmét munkamegtagadással akarta megszüntetni. Különben is, a parancsnokság ügyel arra, hogy a lusták a szorgalmasokon ne élősködhessenek.

Vannak az elítéltek között, akik a fegyelmiből is virtust szeretnének csinálni. A virtus kifejezésre juttatásának pedig a fegyelmi vállalása legoktalanabb módja. *A fegyelmi nemcsak nehéz hátrány, nagy szégyen is.* Hát hol itt az önérzet? Vannak, akik kijelentik: őket nem lehet megfenyíteni, csak ha maguk is akarják. És néha „akarják", s dicsekednek ezzel. Mondhatjuk, gyalázatos dolog ez és semmiképpen se dicsőség. Mert aki önmagát nem becsüli, az megérdemli, hogy mások se becsüljék, ne bízzanak benne. Márpedig, aki így beszél, az nem sokra becsülheti önmagát.

Ugyancsak káros tevékenységet végeznek azok az emberek, akik társaik hibáit eltúlozva okoznak kellemetlenségeket.

Fegyelmi lap érkezett a parancsnokhoz, egyik elítéltet hibáztatva, hogy az drasztikus kifejezéseket szórt a felügyeletre. A fegyelmi lapot külön terjedelmes feljegyzés — egy elítélt személyes tanúskodása támasztották alá. A parancsnok megkérdezte a tanúskodót:

— *Hallotta, amit a társa mondott?*

— *Nem hallottam* — hangzott a felelet. — *En csak azt láttam, hogy a szája mozgott, mintha mondott volna valamit.*

— *Hallott valamit egyáltalán?*

— *Nem hallottam semmit. Csak láttam, hogy a szája jár...*

Természetesen, az ilyen tanúskodás, mert elmélyíti az ellentéteket, hamis képet fest a dolgokról. Aki így cselekszik, saját fegyelmezetlenségéről ad tanúbizonyságot.

Hogy az elítéltek hányszor kergetik önmagukat fegyelmi vétségbe, arra mutat az alábbi példa is.

Blau Elemér elítélt s egy hozzája hasonló társa lustán, csak tessék-lássék végezték a munkát. A felügyelő rájuk szólt:

— *Miért nem igyekeznek!*

A társa fel se nézett, dolgozott lassan tovább. Nem így Blau.

— *Nekem nincs akaraterőm jobban dolgozni* — mondta foghegyről, pimaszul.

E visszaszólást fegyelmi lap követte. Nem is azért, amit mondott. Inkább azért, ahogyan mondta. Hiszen tulajdonképpen Blau azt se tudhatja, mi is az az akaraterő. Mert akaraterő kell ahhoz is, hogy az ember ne szóljon, s ahhoz is, hogy szóljon, s ha már szól, csak helyes dolgot mondjon. Blau cinikusan válaszolt, tehát volt akaratereje a fegyelmit is megkockáztatni.

A fegyelmi kihallgatáson mérlegelték a helyzetét, korábbi magatartását, s arra a megállapításra jutott a parancsnok úr, hogy ha a társával egyforma csapnivaló munkát végeztek, közösen kapták a kérdést is, amelyre csak Blau válaszolt, alaposabban kivizsgáltatja az ügyet, s utána hoz döntést, ad fegyelmit, ha úgy érdemlik, mindkettőjüknek.

És sorolhatnánk még példákat, amelyek azt bizonyítják, hogy *a szabadságvesztés büntetés idején az egyik legsúlyosabb cselekedet az elítéltek önbecsülésének a hiánya.* A másik nem kevésbé káros tulajdonság az egymás iránti áskálódás, a rosszindulat, a makacsság, valamint a felügyelet és a nevelők jóindulatával dacoló butaság, tudatlanság.

A miértekre, a hogyanokra a választ az élet adja meg. A magatartás, a szorgalom mindig mutatja, hogy ki mennyit ér, ki mire érdemes. Az összes áttekintése meg azt is mutatja, hogy *egyre kevesebb a börtönökben is az olyan oktalan ember, aki akarva és akaratlanul is csak társainak és önmagának árt.*

(—or.)

LEVÉL:

Nagygugolya András elítélthez

Pálhalma

Ne lepődjék meg, hogy a múltkori, ártatlannak tűnő beszélgetésünk ilyen szokatlan formában kerül a nyilvánosság elé.

Remélhetőleg emlékszik még a részletekre is. Szóba kerültek többek között a bűncselekményei is —, állítása szerint négy volt eddig —, amelyekről olyan közönnyel beszélt, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy Nagygugolya András törvényes rendet sem respektálja —, ha többet ivott a kelleténél... Ilyen megnyilvánulások után cseppet sem csodálkoztunk azon, hogy minden esetben erőszakos bűncselekményért kapta a szabadságvesztés ítéletét...

Szóba került később a család, illetve a feleség is: a beszélgetésnek ez a része késztetett bennünket arra, hogy a nyilvánosság előtt tisztázzuk, szabad-e feleségéről úgy vélekedni, ahogyan ön is vélekedett. Többek között azt mondta: mi köze a feleségének ahhoz, hogy ön mennyit iszik, hogy mennyi pénzt költ el, amikor asztalhoz ül a barátokkal. Ha négyszázba kerül az este, hát annyiba kerül! Legfeljebb kevesebb marad a borítékban... Nem türi, hogy emiatt szóljon a felesége.

Nos, ami azt illeti, nem egyedül képviseli — sajnos —, ezt a nézetet. Akadnak még férjek, akik — ha jogtalanul is —, megkövetelik, hogy feleségük mindenben engedelmeskedjék a „teremtés koronájának". Ezzel a nézettel szeretnénk szembeszállni most. És azért a nyilvánosság előtt, mert minden jó érzésű ember elítéli az ilyen maradi, a régihez bután ragaszkodó, a dolgozó nőt megalázó nézeteket. Ezt már akkor is megmondtuk önnek. Álláspontjához mégis ragaszkodott. Elfogadható érveket azonban nem tudott felsorakoztatni.

Hallott már ön a nők egyenjogúságáról, ha igen, tudja mit jelent ez? Mit jelent az, hogy a mi társadalmunkban a nők egyenlő jogokat élvezhetnek a férfiakkal? Joguk van bármelyik állami, illetve társadalmi funkciót betölteni. S egyenlő munkáért, egyenlő bért kapnak. Választók és választhatók egyben. A mi társadalmi rendszerünkben már nincs külön a férfiak számára „fenntartott hely". Amíg a tőkések uralták Magyarországot is — kérdezze csak meg az édesapjától —, a nő semmivel sem kaphatott több fizetést, mint a gyermek. Ez az eljárás felháborítóan megalázó volt a nők számára.

Asszonyaink, de hát ezt látnia kell önnek is, nagyszerűen megállják a helyüket minden munkaterületen. Ezért csak elismerően szólhatunk róluk.

Ismerve ön szűk látókörét, ferde elképzeléseit —, igyekszünk még inkább emberközelbe hozni ezt a problémát.

Olyan asszony egy napját kell bemutatnunk, akit önhöz hasonló férjjel áldotta meg a sors ahhoz, hogy könnyebben megértse, mennyire helytelen úgy beszélni a feleségről, ahogyan ön beszélt a múltkoriban. A hasonló gondolkodású férfit idegesítik az otthoni tennivalók: a gyermeknevelés, a takarítás, a bevásárlás, a főzés, a mosás, stb. stb. Mindez a feleségre vár. Őt idegesítené, pontosabban lealacsonyítónak tartja, ha férfi házi munkát végez. Elvégre, a „teremtés koronája" holmi bevásárlásokkal nem kockáztathatja a tekintélyét... Mily kellemetlen lenne, ha netán az ivócimborák közül meglátná valaki, hogy zöldséggel megrakott szatyorral igyekszik hazafelé és másnap odamondogatná: hát ide jutottunk...? Persze, kényelmesebb a söröskorsók mellett megvárni a vacsoraidőt,

S mit csinálna ön — emlékszik, ezt is megkérdeztük —, ha egyszer a felesége is kimaradna?

Hirtelenében ennyit tudott mondani:

— *Ehhez nincs joga a feleségemnek...*

Érti már, miért a nyilvánosság előtt tisztázzuk ezeket a dolgokat? Elsősorban a feleségek nevében tiltakozunk e minden tekintetben káros, konzervatív felfogás ellen. Ami pedig a cél második részét illeti, úgy gondoljuk, hogy felesleges hangsúlyozni. Érteni kell az eddigiekből minden hasonló gondolkodású embernek.

És biztosak vagyunk abban is, hogy e levél elolvasása után sokan fognak ceruzát, hogy megírják véleményüket szerkesztőségünknek önről és a hasonló típusú emberekről.

K. I.

Vasárnap délelőtt történt

KELLEMES NAPFÉNYBEN úszott a város. A járókelők tarka serege hullámzott végig az utcákon. Kényelmesen sétáló emberek, napozóba öltözött gyerekek, strandra siető családok váltogatták egymást. A heti munka után jólesett a vasárnapi pihenés.

Fehér Marika és nyolcéves kis öccse arcáról hiányzott a többi embereket jellemző derű. Marika arca gondterhelt volt. Gondolataiból hirtelen felrezzent, amikor egyik volt osztálytársa ráköszönt:

— Szervusz, Mari. A strandra jöttök? — s választ meg sem várva folytatta: — Hű, de jó lesz a víz ebben a nagy melegben. Gyertek, talán még felférünk erre a buszra.

Marika csendesen válaszolt:

— Anyámhoz megyünk...

A kislány vidám hangja egy pillanat alatt megváltozott, hangja megértő lett:

— Értem...

— Érezzétek jól magatokat — szólt Marika a távozó barátnője után.

★

SZÍVE DOBBANÁSÁT a torkában érezte, amikor belépett a börtön szürke vasajtaján. Szótlanul ült le a folyosón az egyik székre. Öccse szorosan hozzábújt, s szeme izgatottan járt körül a számára ismeretlen környezeten.

— Anyuka hol van? — kérdezte halkan a kisfiú. — Ide fogják őt hozni?

— Maradj csendben, majd szólni fognak — nyugtatta meg öccsét Marika.

Nagyon hosszúnak tűnt az a negyed óra, amíg beléphettek a beszélőszobába...

Szorosan egymás kezét fogva, léptek be a drótháló val elválasztott helyiségbe. A háló másik oldalán már ott sorakoztak egymás mellett állva az elítéltek.

A gyerekek megálltak, szemük végigfutott a nyolc elítélten.

— Anyu! — kiáltott fel Marika, s odalépett a sor közepén álló édesanyjához. Fehér Lászlóné ott állt hátratett kézzel, csíkos ruhában gyermekei előtt. Nem lehet szavakkal kifejezni, mit érzett a találkozás első pillanatában a két gyermek. Nem lehet írásban visszaadni azt a mély lelki felindulást, azt a bánatot, szorongást, szégyenérzetet, amely a szemekről tükröződött.

Édesanyjuk is zavarban volt. Ő is érezte azt a nagy szégyent, hogy így kell gyermekei előtt állni. Így kell találkozni velük. Ez a dermedt feszültség néhány pillanatig tartott. Fehérné törte meg a csendet:

— Édeskéim! Nagyon vártalak már benneteket Hogy vagytok otthon? Megvan mindenetek? — záporoztak a kérdései.

— Édesanyám — válaszolt Marika —, megvan mindenünk, csak te hiányzol. Nagyon-nagyon hiányzol.

— Ki vezeti a háztartást, ki főz, ki mos rátok és apátokra?

— Anyukám, ne féltsél minket, én mindent elvégzek, ellátom magunkat mindennel.

— El tudod végezni ezt a sok munkát?

— Muszáj.

— Anyukám — folytatta Marika —, képzeld, milyen öröm ért. Felvettek a gimnáziumba. Ősztől továbbtanulhatok.

— Mi az, ilyen hamar meguntad a háztartási munkákat — kérdezte Fehérné egyszerre indulatosan. — Jó neked otthon is, minek akarsz tanulni?

— De anyukám, nem erről van szó. Én továbbra is ellátom a háztartást, de tanulni szeretnék, megértheted.

— Tanulni? Minek az? Inkább menj el dolgozni, jobban tudod a családot segíteni.

A KISLÁNY MEGLEPŐDÖTT anyja válaszától.

— Anyukám, én nem ezt vártam tőled. Hidd el, én jót akarok a családnak és neked sem akartam ezzel kellemetlenséget okozni, sőt, azt hittem, örülni fogsz.

— Majd megbeszéljük ezt otthon. Mindig ilyen hóbortos voltál, ezt meg kell gondolni — válaszolta. — Elvégre az anyád vagyok, tanácsaimat megfogadhatod. Én nem akarok rosszat nektek.

Marika alig bírta visszafojtani könnyeit.

— Mikor jössz haza?

— Sajnos, nem kaptam meg a negyedkedvezményt, s így ki kell töltenem az egész büntetési időmet.

— Miért nem kaptad meg?

— Mert... mert egyszer már kaptam, s visszaéltem vele...

— Látod, anyám, milyen vagy?

— Ne sírj! Ez volt az utolsó.

— Tavaly is ezt mondtad. Nem szeretsz te minket...

— Ne bőgj — szólt erélyesen lányára Fehérné. — Többet nem foglak elhagyni benneteket.

— Anyukám, ígérd meg, hogy szabadulásod után rendes leszel. El sem tudod képzelni, milyen fájdalmat okozol nekünk azzal, hogy így viselkedsz.

Befejezéshez közeledett a beszélő ideje. Elérkezett a búcsú pillanata.

— Legyetek jó gyermekeim, vigyázzatok magatokra — búcsúzott Fehérné két gyermekétől. — Nemsokára otthon leszek, újra közöttetek.

— Anyukám! De ugye megígéred, hogy többet nem foglak csíkos ruhában, rács mögött látni. Ígérd meg, ígérd meg...

★

MÉLYEN MEGRÁZKÓDTATOTT bennünket is ez a találkozás. Aligha lehet elfelejteni a tizenöt esztendős Fehér Marikának vádló, de jóra intő szavait, amely megtört gyermeki lelkének megnyilatkozása volt. Fehérné bűncselekményével elsősorban gyermekeit, családját sújtotta. S mindezt miért? Az italért. Azért lopott immár harmadszor, hogy italhoz jusson.

— Zimm —

HOGYAN LÁTJÁK EGYMÁST

egy nagyidős elítélt és a visszaesők

Tizenkét évvel ezelőtt ítélték életfogytiglani szabadságvesztésre *Major Lajosné* elítéltet. A büntetése ideje alatt sok elítélt szabadult már, és sajnos sokan vissza is jöttek a szabadultak közül. Nem lehet csodálkozni azon, hogy ilyen kijelentést tett Majorné:

— Nagyon haragszom a visszacsökre. Tudják ezt ők is, és viszont haragszanak rám.

— S miért?

Nincs bennük semmi szégyen

— S ők miért haragszanak?

— Csak azért, mert tudják, hogy haragszom rájuk. Köszönnek ha látnak; ki így, ki úgy. Ezek nem szégyellik magukat, hogy annyiszor itt találkozunk. Nincs bennük semmi szégyen...

Majorné példákat is mond:

— Eleinte még megkérdeztem őket: „Gyerekek, hát nem lehet ott kint megélni? Mi az oka, hogy megint itt vagytok?"

Az egyik bánkódva, megértőn mondja:

— Hát nézze Zsófi néni, nem könnyű ott kint...

A másik hazudozik. *Ivánka Istvánné* is háromszor, vagy négyszer volt már bent. Ennek az asszonynak több gyereke van Legutóbb azzal jött vissza, hogy Debrecenben sokan munkanélkülit tartanak nyilván. Azért lopott, mert nem tudott elhelyezkedni... *— Én ezeket nem hiszem el* — mondja Majorné, s igaza is van.

Debrecen nem valami nagy *ipari gócpont, de a város lakóin kívül a környező falvak lakosai közül majdnem tízezer embert foglalkoztat!* A város lakóit ellátják munkával. De az ilyen léha, könnyelmű emberek, mint Ivánkáné válogatnak a munkában. *Olyan munkát keresnének, ahol lehetőleg semmit sem kell dolgozni.* Ilyet nem találnak.

Ahogy később értesültünk. Ivánkánét is elhelyezték. Igaz, hogy nem valami fényes állás volt az. mert egy mindig tisztességes embert egy börtönből szabadult miatt sehol se fognak elbocsátani. *Aki többre méltónak tartja magát, mint amit kap, mutasson törekvést, tisztességet és becsületet előbb az egyszerűbb helyeken, s aztán ha itt bizonyított, később megkaphatja a jobb munkakört*

A másik álláspontja is nagyon átlátszó Ivánkánénak, hogy *„sok a gyerek, és kevés volt a fizetés"*. Ez különben nagyon sok ingatag embernek az álláspontja. Sokan próbálnak azzel takarózni. Az ilyen védekezés csak az illető ferde felfogására vet fényt. Éspedig azért, mert: *vajon segített-e azzal a családján, hogy ismét börtönbe került?* Semmiképpen. A benti legmagasabb keresetet is, a levonásokkal nem éri el a kinti legegyszerűbb tisztességes munkáért járó keresetet. nem beszélve arról, hogy anya nélkül vannak otthon a gyerekek, ami pénzben — természetesen csak úgy, ha becsületes az anya —, ki se fejezhető nagy veszteség!

Újra meg újra visszakerülnek

Beszélt Majorné *Fejes Györgynéről, Cseh Sáráról,* akik már három-négyszer jöttek vissza, mióta ő itt van. *Rádai Lászlónéról,* akiknek szintén négy gyereke van — ha nem több —, s akinek mellesleg vasesztergályos szakmája volna, s mégse szégyelli kiejteni a száján, hogy *„lopok Zsófi néni, mert nem elég amit keresek"*. Ez olyan kijelentés, mint Ivánkánéjé. Vajon most elég a keresete, hogy börtönbe került? *Hát van ezekben az asszonyokban egy csepp emberi önérzet?* Ha van nagyon mélyen — a könnyelműség, a léhaság alá temetve... Felszínre bírják-e hozni valaha? Meg tudják-e mutatni, hogy van tisztesség bennük? Aki igen, az majd megérdemli a megbocsátást.

De mit lehet várni az olyanoktól is, mint Ambrus Ilona? Bent minden jót ígért, segítőkészség is volt iránta. A feletteses szervek munkásszálláson akarták elhelyezni, de neki a munkásszállás nem tetszett. Felutazott a fővárosba, s most itt van ismét. s azt mondja a miértre: *„bűncselekményt követtünk el..."*

— Szeretnék ezekkel menni egyszer, — mondja Majorné — *kísérni őket, s figyelni, mi hozza vissza mindig őket...*

Tizenkét év telt el Major Lajosné büntetéséből. Még hátra van jópár év. *A büntetésen kívül a legnagyobb gyötrelmet a visszaeső elítéltek könnyelmű felfogása, léha élete okozta neki.* Szörnyű bűnét érzi. Nagyobbnak tudja és tekinti, mint ezekét az ingatag, felelőtlen, mindig visszakerülő emberekét. S legnehezebb mégis ezeket elviselni.

A hátralevő időben hányan lesznek még, hányan jönnek vissza léha, könnyelműek, akik puszta megjelenésükkel megingatják az emberiességet szomjazók, a nagy bűnösök emberbe vetett reményét.

— kr —

BEFEJEZŐDÖTT AZ ARATÁS

A Földművelésügyi Minisztériumba érkezett megyei jelentések és a határszemlék tapasztalatai egyaránt azt mutatják, hogy Jényegében országszerte befejeződött az aratás. Az idén a betakarításra kerülő gabonaföldek háromnegyed részén dolgoztak aratógépek és kombájnok. A gépi aratás aránya Heves, Nógrád, Somogy és Szolnok megyében elérte a 90, Tolna és Fejér megyében pedig a 98 százalékot.

Börtönbarátság

Többször írtunk a Heti Híradó hasábjain a börtönben kötött „barátságról". A szabadságvesztés idején az elítéltek közössége, az állandó együttlét közelebb hozza az embereket egymáshoz. Elmondják egymásnak problémáikat, gondjaikat. Egyszóval az adott körülményeknek megfelelően — baráti szálak szövődnek. Ennek vannak jó oldalai is, amikor jó hatással, segítő szándékkal hatnak egymásra, de van negatív oldala is.

Hublik Péter 1961-ben szabadult Sopronkőhidáról. Szabadulása után munkába állt.

Hublik Molnár Sándorral töltötte együtt börtönbüntetését. Április elején találkoztak Budapesten. A régi „emlékeket" poharazgatás közben elevenítették fel. Hublik megemlítette, hogy nősülni akar és lakásra lenne szüksége. Molnár „készségesen" felajánlotta lakását azzal, hogy ő vidékre akar menni dolgozni. A későbbi találkozások során Molnár megemlítette, hogy pénzzavarral küzd. s jó lenne valahonnan szerezni. Rövidesen meg is állapodtak, hogy közösen pénzhez jutnak...

A rendőrség mindkettőjüket letartóztatta. Most újra börtönben vannak. Vajon barátságnak nevezhető-e Hublik Péter és Molnár Sándor kapcsolata?

—Z—

Most merre?

— Ne jegyezzen. Félek a nyilvánosságtól. Nagyon. Meg is van rá az okom... Apám partizánként halt meg. Neve ott szerepel az egyik csehszlovák faluban elhelyezett emléktáblán. Két éve találtuk meg... Az én nevem meg — szája szegletében keserű vonás jelenik meg — a börtön okiratában szerepel. A 618 255-ös. Ez voltam én három évig és két hónapig... Ne értsen félre, nem hibáztatok én senkit. Csak magamat.

Kis ideig hallgat. Látszik, nem akar beszélni. Nem akar, de muszáj. A gondolatok, szavak kicsit zűrzavarosan kavarognak benne, s elemi erővel kikivánkoznak.

— Leben und leben lassen...

— Tessék?

— Ez voltam én... A kenyérgyár igazgatója voltam. Különben ezt mondani se kell. Az én ügyemről mindenki tud. Megírták a lapok... Azt hittem nekem mindent lehet. Éltem és hagytam élni másokat. Nagy leckét kaptam. Igen nagyot. Látom a szemükből, a régit keresik bennem. Az nincs. Megsoványodtam, a hajamban ősz szálak keverednek. Már nincs bennem a nagy magabiztosság... Most csupa zavar vagyok. Annyi sok az érthetetlen a számomra. Annyi minden történt.

— A közkegyelem volt az új élet felé az első lépés...

— Bevallom, vártuk. Ugy beszéltünk róla: „Ha kinn lesz, majd lerakják a szocializmus alapjait, akkor jön az amnesztia..." Bennem már „benn" meg volt az igyekezet letörölni a szégyenfoltot, helyrehozni, amit elrontottam. Magatartásom és a közkegyelem miatt a 6 évből 2 évet és 10 hónapot elengedtek... Tudják milyen rettenetes nagy idő az? Minden perc tele van lelki vívódással, miért csináltam, hogyan lehetne helyrehozni. Aztán a kételyek: a család nem fordul-e el tőlem, hogyan fogadnak, ha újból kilépek az életbe.

— A nevelő uraknak sokat köszönök. Azok tartották bennem a hitet, „még mindig rendbe jöhet, mindent jóvá lehet tenni"... Nem akartam hinni. Pedig igazuk volt. A társadalom visszafogadott. Lehetőséget ad...

— Maguk, akik folyamatosan benne élnek a mában, sok dolgot nem is vesznek talán észre. Engem sok minden megdöbbentett és megzavart... Az első, ami feltűnt, hogy milyen elegánsan öltöznek az emberek... Higgyék el, amikor bementem, másként volt... Jobban, sokkal jobban élnek most az emberek.

— Valamit elárulok. Amikor hazajöttem, elmentem a járási pártbizottságra. Nem azért, mintha bármilyen segítséget vártam volna. Nem. Valamikor párttag voltam. Tudom, ehhez nincs jogom, de én mégis e rendszerhez tartozónak érzem magam. Nem is lehetek más. A kisfiam 13 éves. Úttörő. Az iskolában szocialista emberré nevelik, vajon nevelhetem-e én másképpen? Nem. A gyermekben lelki hasadás támadna. Hiszen így is... nehéz erről beszélni... A gyerek előtt is vissza akarom szerezni az apai tekintélyt.

— Bocsássanak meg, kicsit zavart vagyok. A pártbizottságról beszéltem... Olyan tapogatózásféle vitt oda. Hogyan fogadják a kijövőt? Szóba állnak-e egyáltalán velem? Nagyon meglepődtem. A járási bizottságon az elvtársak úgy beszéltek velem, mint teljesjogú polgárral. Sőt, egy-két politikai dologról fel is világosítottak. Politikai dologról! Engem... Négy évre el vagyok tiltva a politikai jogoktól... és mégis... és mégis... Megértik, hogy zavart vagyok? Nagyszerű érzésekkel mentem el. Embernek néztek. Tudják milyen nagy dolog ez?

— Milyen az elhelyezkedésem? Egy-két helyen kicsit bizalmatlanul fogadtak. Megértem. Aztán május 7-e óta itt dolgozom Putnokon. A könyvelőségen. Tudom — hiszen meg is mondták —, az én munkámat jobban figyelik, ellenőrzik, mint bárki mást. Tudom, ha itt rosszul dolgozom, elrontom egész életemet. De én dolgozni akarok, ha kell, kettő helyett, csak még egyszer visszaszerezzem az emberek megbecsülését. Azt mondják, ez tőlem függ. Én igyekszem. Remélem, hogy sikerül. Mert nekem csak ez a két célom van: a munka és a család...

Elhallgat. Ugy látszik, mindent elmondott. Pedig nem igy van. Van benne egy titkos ambíció: valami olyat, maradandót tenni, amivel egy csapásra mindent jóvá tehet. Nem tudni mi a titkos lelki rugója, de tanítani szeretne. Egy eldugott csöndes faluban, ahol nyugdíjas koráig neveli a gyermeket a jóra, s minden felnőtt kalapot emel az ősz hajú pedagógus előtt... Egy kicsit túl romantikus elképzelés. Talán a Jókai-regények hatása. Az Aranyemberé. Az élet azonban harsányan köszönt rá a vonaton — amíg Ózdról Putnokra és vissza utazik, — a buszon, az utcán, az otthonban.

Szögedi József az életben tett első bizonytalan lépések után lassan újból megtalálja a helyét. A főkönyvelő és a vállalat igazgatója véleménye szerint jól, szorgalmasan dolgozik. Ennél — egyelőre — többet kívánni nem lehet. Az első lépés a mában biztató. És a holnap tőle függ. Tőle, Szögedi Józseftől, akit a közkegyelem visszahelyezett a szabad emberek közé.

Cs. B.

Fokozott a tanulási vágy és a szorgalom

a balassagyarmati cipésztanulók között

Múlt év elején írtunk először arról, hogy az Ipoly Cipőgyárban új szakmunkásképzést honosítanak meg: két évre emelték a tanulóidőt, s a jól végzett munka elismeréseként a szabad élet leendő cipésztanulóival azonos értékű szakmunkás-bizonyítványt kapnak.

— Két év múlva jól képzett szakmunkások lesznek... írtuk azokról az elítéltekről, akik örömmel vállalták a cipészszakma alaposabb elsajátítását.

Túl a „félidőn", a harmadik félév végéhez közeledve, ismét meglátogattuk a balassagyarmati tanműhelyt. Az első csoportot már nem találtuk ott: valamennyien az üzemben dolgoznak.

Először a tanműhely vezetőjétől kérdeztük meg, *milyen eredményt hozott a másfél év annál a harminc fős csoportnál, akikkel az újszerű szakmunkásképzést kezdték.* Volt-e lemorzsolódás, kielégítő-e a tanulmányi előmenetel, a szorgalom, a szakmaszeretet és az elítéltek magatartása általában?

— Helyesnek bizonyult a kezdeményezés. Viszont az első csoport érte el eddig a legjobb eredményt. Akik Balassagyarmaton maradtak az első csoportból, jó szakmunkások lesznek. Nem lemorzsolódás miatt mondom, hogy akik Balassagyarmaton maradtak, mert nincs kiválás — hanem néhányan szabadultak, míg másokat elszállítottak közben. *Akik maradtak, nagyszerűen megállják a helyüket. Szorgalmasan tanulnak most is, bár az üzemben már önállóan dolgoznak.* Az eddigi tapasztalatok azt is bizonyítják, hogy a tanműhely elítéltjei — az első és a második csoport egyaránt — megszeretik ezt a jó szakmát. Gyakran beszélgetünk olyan tanulóval, aki nem sokkal a szakmunkásvizsga után szabadulni fog. Elmondja: ha tehetí, a cipészszakmában fog dolgozni.

Megnőttek a követelmények

Végigjártuk az üzemet is. Elsősorban a tanműhely kezdő csoportjára voltunk kíváncsiak. A műszaki vezetők így beszéltek Dormány Istvánékról:

— Jó munkát végzett a tanműhely. A szakmunkások zömét — nem az itt töltött időt véve alapul, hanem a szorgalmat, a szaktudást és a rátermettséget. — a tanműhely adja az Ipoly Cipőgyárban. Minden reszortra beoszthatjuk őket, a legnehezebb munkafázist is értik. Szakismereteik bővítésénél arra törekedtünk. hogy szabadulásuk után a mechanikában is jártasak legyenek. *Gépi reszortokon is dolgozniuk kell a tanulóknak. Csak így lehetnek univerzális mesterei a szakmának.* Szó sincs azonban arról, hogy a tanulók már tökéletesen ismerik a szakmát: sok még a csiszolni való, annak ellenére, *hogy az elmúlt másfél év rengeteget adott a szakmunkás-jelölteknek.* A hátralevő időben hasonló akaraterővel kell szorgoskodniuk azon, hogy tovább tökéletesíthessék azt, amit eddig kaptak, hogy később még szebb munkák kerüljenek ki a kezükből. Nemcsak nálunk, hanem a kinti üzemekben is megnőttek a követelmények a cipészszakmunkásokkal szemben...

Jó szakmunkások lesznek

A másodszori látogatás még inkább meggyőzött bennünket arról: *jogosan írtuk másfél évvel ezelőtt, hogy Dormányékból jó szakmunkások lesznek...*

Igazságtalanok lennénk, ha csupán az első csoportról tennénk említést. A tanműhelyvezető szavaival élve: *a második csoport is megérdemli az elismerést.* Eredményük, szorgalmuk — a jelek szerint —, mintha felülmúlná az előzőekét, majd előkereste azokat a füzeteket, amelyek a második csoport tanulmányi előmenetét tükrözik. *Szilágyi Mihály* elítélt huszonhat pár cipőt készített el teljesen önállóan úgy tanműhelyben, hogy a kész munka közötti egyetlen pár leértékelt sem akadt. *Jó kezű mesternek ígérkezik Kovács Sándor snittvágó is a második csoportból.* Nem volt szakmája. Örül a tisztes órabérnek is. Most végzi a hetedik, s a nyolcadik általánost is.

— Nehéz a tanulás — mondta Kovács elítélt —, *de érdemes elvégezni a nyolc általánost.*

Ezt mondta *Szilágyi* is, aki szintén jár általános iskolába.

Követik a jó példát

Sűrűn találkoztunk jó példával tehát a második csoportnál is. Szilágyiék is az üzemben dolgoznak már, szakmai gyakorlaton vannak.

A tanműhely harmadszor is benépesedett. *Budimacz Ferenc* elítélt a harmadik csoport brigádvezetője ezt mondja:

— Követni szeretnénk az előző csoportok jó példáját. Ránk is számíthatnak később az üzemben.

Róluk sem feledkezünk meg később.

—ko—

Magyarország és India kapcsolatairól és az atomcsend-egyezmény jelentőségéről

— nyilatkozott az indiai külügyminisztérium főtitkára Budapesten

R. K. Nehru, az indiai külügyminisztérium főtitkára, aki Párizsban, Bonnban, Belgrádban és Prágában tett látogatás után érkezett Budapestre, itt-tartózkodása alkalmából fogadta a magyar és a külföldi sajtó képviselőit.

Magyarország és India gazdasági és kulturális kapcsolatairól szólva kijelentette, hogy *a két ország között néhány év óta kulturális, gazdasági, ipari, és műszaki téren szoros az együttműködés*, s ez India számára nagyon gyümölcsöző. India erősen fejlődik — különösen az iparosodásban —, és így nagyon fontos, hogy az iparilag fejlettebb országoktól segítséget kapjon. Ugyanakkor ez

gazdasági és kulturális együttműködés mindkét ország érdekeit szolgálja, sőt, az egész világnak érdekében áll, mert az országok közötti baráti kapcsolatokat erősíti.

— *India* — mondotta a továbbiakban R. K. Nehru — *a nemzetközi együttműködésre támaszkodó békés fejlődés útját választotta.* Mi támogatjuk az együttműködést a fejlettebb országokkal, nyugati és keleti országokkal egyaránt. *Támogatjuk az együttműködést a szocialista országokkal, köztük Magyarországgal.* Reméljük, hogy ez az együttműködés elő fogja mozdítani a népek közötti egyetértést és békés együttműködést is.

Az önellátási törekvéseket nem helyeseljük — hangoztatta ezután Nehru főtitkár —, *mert ezek olyan terheket rónak a népekre, amelyeket a gazdaságilag különben is gyengén fejlett országok népei nem tudnának elviselni.*

Mostani, Magyarországon folytatott megbeszéléseiről elmondotta, hogy a kérdések, amelyekről tárgyalt, az egész világot foglalkoztató nagy problémával, a háború és a béke problémájával álltak kapcsolatban. — *A moszkvai atomcsend-megállapodás hírét mind India, mind Magyarország örömmel fogadta, és a jelenlegi világhelyzetben pozitívumként értékeli.* Reméljük, hogy

ez csak az első lépés olyan további, szélesebb körű egyezmények megkötése irányában, amelyek a nemzetközi feszültség enyhülését és a nemzetek közötti együttműködést fogják elősegíteni.

A következő, gazdasági kapcsolatainkra vonatkozó kérdésre India budapesti nagykövete válaszolt.

S. V. Patel nagykövet elmondta, hogy jelenleg az India és Magyarország közötti kereskedelmi forgalom volumene 100 millió rupia, mindkét oldalon. *A két kormánynak az a szándéka, hogy az elkövetkező három-öt esztendő alatt ezt a forgalmat kétszeresére emelje.* A szorosan vett kereskedelmi forgalmon kívül széles körű és nagy értékű ipari együttműködés is van folyamatban, és ez az ipari együttműködés a munkamegosztás elve alapján ugyancsak tovább fog fejlődni.

A nagykövet után ismét *R. K. Nehru* főtitkár vette át a szót:

A szocialista országokkal folytatott kereskedelem számunkra három szempontból is előnyös. *Először:* volumene állandóan növekszik; *másodszor:* iparcikkeket is tudunk exportálni; *harmadszor:* az export és az import kiegyenlítődik, tehát nincs szükségünk külföldi valutákra, tartozásaink kiegyenlítéséhez.

Indiának az atomcsend-egyezményhez való csatlakozásáról *R. K. Nehru* a következőket mondta: — Először is általánosságban szeretnék beszélni nukleáris kutatásainkról. Úgy gondoljuk, hogy India a legfejlettebb az ázsiai országok között a nukleáris kutatások területén. Nemrégiben az ENSZ egyik bizottsága megállapította, hogy India a közé a kilenc ország közé tartozik, amelyik képes atomfegyverek gyártására. Mi azonban

kezdettől fogva azt vallottuk, hogy a nukleáris kutatások területén elért eredményeinket sohasem fogjuk felhasználni atomfegyverek előállítására.

Ezért kezdettől fogva élére álltunk annak a mozgalomnak, amely az atomrobbantási kísérletek és az atomfegyvergyártás betiltását tűzte ki célul.

Kennedy üzenete a kongresszushoz a dollár külföldre áramlásának megakadályozásáról

Kennedy rendkívüli üzenetet intézett a kongresszushoz és abban mindeddig példátlan rendszabályokat javasolt az Egyesült Államok fizetési mérlegének egyensúlyba hozására.

A javaslatok közül *a leglényegesebb egy új adó bevezetése,* amellyel meg akarják nehezíteni az amerikai dollár külföldre áramlását.

A második lényeges javaslat szerint az Egyesült Államok kormánya — szerződésből fakadó jogával élve —, *ötszázmillió dollár értékű külföldi devizát visszavon a nemzetközi valutaalapból.*

Kennedy kongresszusi üzenete a többi között kifogásolja, hogy az amerikai turisták túlságosan sokat költenek külföldön, és *„Előbb ismerd meg Amerikát!"*-kampány megindítását indítványozza. További dollártakarékosságot helyez kilátásba a külföldön állomásozó amerikai fegyveres erők költségeinek finanszírozására is.

Az elnök szerint a javasolt intézkedések megvalósításával remélni lehet, hogy az elkövetkező 18 hónap alatt csaknem kétmilliárd dollárral csökken az amerikai fizetési mérleg deficitje.

De Gaulle sajtóértekezlete

De Gaulle francia elnök sajtóértekezletet tartott az Elysée-palotában.

Az értekezleten több mint kilencszáz francia és külföldi újságíró jelent meg.

A rendőrség rendkívül szigorú biztonsági intézkedéseket léptetett életbe, tekintetel arra, hogy De Gaulle ellen egész sor sikertelen merényletet követtek el.

Az elnök hosszasan foglalkozott a francia belpolitikai helyzettel, *a hírügynökségi jelentések azonban elsősorban a sajtóértekezlet külpolitikai vonatkozásait emelik ki.*

De Gaulle kijelentette, hogy üdvözli a Moszkvában parafált atomcsendegyezményt, de hozzátette, hogy annak értéke „korlátozott jellegű". Bejelentette, hogy *Franciaország még ebben az évben nemzetközi értekezletet szándékozik összehívni,* amelynek keretében Franciaország a három másik atomhatalommal együtt tanulmányozná a leszerelés „lényeges problémáit, még mielőtt azok — De Gaulle szerint — teljesen megoldhatatlanná válnak". *Ezen a leszerelési értekezleten* — mondotta De Gaulle —, *meg kellene vitatni a meglevő atomfegyverkészletek elpusztítását is.* Enélkül ugyanis — állította — a moszkvai megegyezés „mit sem változtat a világ helyzetén".

De Gaulle ezzel világosan elárulta, hogy ellene van a nemzetközi feszültség fokozatos enyhítésének.

Ami a jelent illeti — hangsúlyozta De Gaulle —, a moszkvai megegyezés nem fogja megakadályozni Franciaországot abban, hogy felszerelje magát mindazokkal a pusztító eszközökkel, amelyekkel a többi hatalmak rendelkeznek. A francia elnök azzal érvelt, hogy erre Franciaország „függetlensége és védelme szempontjából" a leghatározottabban szükség van.

De Gaulle a továbbiakban

egyértelműen visszautasította a NATO és a Varsói Szerződés tagállamai között esetleg megkötendő megnemtámadási egyezmény gondolatát.

Ami pedig Franciaország csatlakozását illeti, ezt azzal a kijelentéssel utasította el, hogy „erre semmi szükség, mert a Francia Köztársaság soha nem fog agressziót elkövetni, ezért részvétele egy megnemtámadási szerződésben teljesen céltalan".

„Lehetséges, hogy eljön a nap, amikor őszinte egyetértés alakul ki a Szovjetunióval, és ezen a napon Franciaország is megteszi majd a békére és az európai egyensúlyra vonatkozó konstruktív javaslatait — hangoztatta —, majd ismét csak a megegyezést ellenző magatartást nyilvánított ki, mikor ehhez hozátette: — Mindaddig azonban nem csatlakozunk semmiféle olyan kombinációhoz, amelyet a fejünk fölött kötöttek, meg, Európára vagy Németországra vonatkozóan."

De Gaulle kitért a francia—amerikai viszonyra. Ez a viszony „baráti és szövetséges" — mondotta.

Elismerte, hogy vannak nézeteltérések Párizs és Washington között,

de ezeket bizonyos körök, elsősorban a sajtó „eltúlozták". Közvetlenül a két ország hagyományos barátságának hangoztatása után azonban arról beszélt, hogy a második világháború óta Franciaországban *„nagy változások történtek".* Franciaország ma gazdaságilag és pénzügyileg független és jóllehet a háború után rászorult az Egyesült Államok segítségére, ma olyan helyzetben van, hogy szükség esetén anyagi támogatást nyújthat az Egyesült Államoknak — mondotta. *De Gaulle itt rátért saját európai politikájának méltatására.*

Brazil delegáció tárgyal Budapesten magyar vízkutató expedíció szervezéséről

Geraldo Jose D.Melo államtitkár vezetésével brazil küldöttség érkezett Budapestre, a NIKEX Külkereskedelmi Vállalat meghívására.

A brazil küldöttség, amely előreláthatólag két hetet tölt hazánkban, tanácskozásokat folytat arról a tervről, hogy a közeljövőben magyar vízkutató és kútfúró expedíció indulna Brazília egyik részébe, a rendkívül vízszegény Rio Grande do Norte kormányzóságba.

Mivel éppen ennek az expedíciónak a sikeres munkája teremtené meg ezen a területen a mezőgazdasági termelés lehetőségét, a brazil küldöttség felhasználja itt-tartózkodását a magyar mezőgazdaság és mezőgazdasági iparunk termelési módszereinek és termékeinek tanulmányozására is.

HÉTRŐL HÉTRE

Hamarosan megkezdik a Várnegyed lakóházainak építését

Az ország legjelentősebb műemléki együttese a budai várnegyed, amelynek komplex helyreállítására nemrég hozott határozatot a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága. A nagyszabású várépítkezés mellett még az ősszel hozzákezdenek a romos és üres telkeken az új lakóházak építéséhez. A fővárosi tanács műemléki felügyelősége a környezet stílusának megfelelően, de mégis korszerű kivitelben építtet fel itt évente 70—75 lakást, a következő években összesen 250-et. A várnegyed lakóinak száma így mintegy 5000-re növekszik 1966-ig.

A vár korabeli jellegének megőrzése mellett restaurálják a régi műemléklakóházakat is. A lakóházak építésével párhuzamosan kereskedelmi hálózatot is létesítenek a várnegyedben; a többi között 150—200 férőhelyes éttermet nyitnak majd a Dísz tér 8. számú ház földszinti részén.

MAGYAR—KUBAI TÁRGYALÁSOK alapján az Egyesült Izzó lámpagyártó kombinátot épít Kubában. A kombinát üveggyárának építéséhez már hozzákezdtek. Az új gyár előreláthatóan egész Kuba lámpaszükségletét fedezi.

A RAKACAI MESTERSÉGES TAVAT egy hónap alatt több mint hatezer horgász kereste fel. A 320 katasztrális hold kiterjedésű tároló csukák, sügérek és egyéb halak gazdag területe lett.

TÖBB MINT 13 EZER kereskedelmi, vendéglátóipari és felvásárlási szakmunkást képeztek ki az utóbbi években a földművesszövetkezetek a falusi kereskedelem és vendéglátóipar fejlesztésére.

HARMINCNÉGY VADDISZNÓT EJTETT az idén Pipás Gyula, a legeredményesebb bükki vadász. Volt olyan hét, amikor három disznót is lőtt.

FENYEGETÉS

— Nagypapa, ha nem veszel fagyit, nem tanítlak meg twisztelni!

ÚJ RENDELŐINTÉZETET AVATTAK tegnap Dorogon. Építése több mint kilencmillió forintba került. Egyszerre 17 orvos dolgozhat az intézetben.

Horogra került a Tisza óriása

A Felső-Tisza kanyári szakaszán egy hatalmas 108 kilós, 247 centiméter hosszú harcsa akadt Nemes Béni halász horgára. Az óriás állat másfél órán át vontatta a könnyű ladikot, végül is a többéves rutinnal rendelkező halász lett a győztes. Ez volt élete legnagyobb zsákmánya, legszerencsésebb fogása, s egyúttal legnagyobb izgalma. A fogás rekordnak is számít, ekkora halat még nem fogtak az idén a folyókon.

A hatalmas harcsát a nyíregyházi halászcsárdába szállították, ahol több mint félezer halászlevet, illetve rántott szeletet készítettek belőle.

Nagykövetségi szintre emelték a magyar—svájci diplomáciai képviseleteket

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Svájci Államszövetség Szövetségi Tanácsa elhatározták, hogy diplomáciai képviseleteiket kölcsönösen nagykövetségi rangra emelik.

ÚJ GÉPKOCSI-ÁTVEVŐHELYET ÉPÍTENEK a csepeli szabadkikötőben. Az új telep négyszerese lesz a mostaninak. Évente 20 000 gépkocsit tudnak átvételre előkészíteni. Építésére több mint 10 millió költ a kereskedelem.

AZ ATOMERŐ BÉKÉS FELHASZNÁLÁSA területén elért kiváló eredményeikért Vekszler szovjet akadémikusnak és Macmillan amerikai tudósnak odaítélték az „Atom a béke szolgálatában" díjat, amelyet 1955-ben alapítottak különböző amerikai tudományos szervezetek.

KÜLÖN BUSSZAL, KÜLÖN VONATTAL UTAZNAK a Szegedi Szabadtéri Játékokra a mezőkovácsházi járás tszparasztjai is. Az országnak a múltban e „legmegmozdíthatatlanabbnak" vélt emberei a nyár folyamán 40 külön busszal indulnak Balaton környéki egynapos túrákra. Útba ejtik valamelyik termelőszövetkezetet, amelynek tagságát kölcsönös tapasztalatcserére meghívják saját szövetkezetükbe. Összel pedig külföldi kirámdulásokat tesznek a Szovjetunióba, Csehszlovákiába, Romániába.

Elkészültek az első 90 lóerős D-4—K traktorok

A *Vörös Csillag Traktorgyár* D—4—K típusú négykerék-meghajtású traktoraira immár egész Európa szakmai közvéleménye felfigyelt.

A kitűnő vonóerejű és a legegyenetlenebb talajon is könnyedén mozgó gépekből az NDK már nagyobb mennyiséget rendelt.

Sikeresen fejeződtek be a traktor próbái Csehszlovákiában és Lengyelországban, *folyamatban vannak a próbák több nyugati országban.*

A próbák igazolták, hogy *a D—4—K váza a jelenlegi négyhengeres, 65 lóerősnél nagyobb motort is elbír,* hatékonysága tehát nagyobb motor alkalmazásával jelentékenyen növelhető. Ezért

kísérletképpen elkészítették az első öt D—4—K traktort, amelyet hathengeres, 90 lóerős motor hajt.

Ezekkel már jóval nagyobb terhet tudnak vontatni, s mélyebb barázdák szántására is alkalmasak. Az öt kísérleti gépet Alag és Körmend környékén próbálják ki, s *előreláthatólag a jövő év végén megkezdik a 90 lóerős D—4—K traktorok üzemszerű gyártását.*

Magyar téglagyárat helyeztek üzembe Ghanában

Ghanában felavatták az első olyan téglagyárat, amelyet magyar szakemberek építettek. *Az önműködő kis üzem kilenc szakmunkás irányításával naponta 20 000 téglát gyárt.* A korszerű téglagyárat négy hét alatt építették fel.

Az avatóünnepségen *dr. Kós Péter,* a Magyar Népköztársaság accrai nagykövete elmondotta, hogy *a kis téglagyárat könnyen lehet szállítani, az ország bármely részében fel lehet állítani. W. Bensah* ghanai építőipari és közlekedésügyi miniszter, a ghanai—magyar együttműködés jelentőségét méltatva, kiemelte, hogy *az önműködő téglagyár nagy segítséget nyújt lakásépítési programjuk megvalósításához.*

Himlőjárvány Lengyelországban

Egymillió adag vakcinát szállítunk — Hazai óvintézkedések

A legújabb jelentések szerint néhány újabb himlőmegbetegedést észleltek Lengyelországban, bár szinte éjjel-nappal dolgoznak az egészségügyi szakemberek, hogy védőoltással előzzék meg a járvány továbbterjedését. *A járvány góca a wroclawi vajdaság.* Az ott járt személyek más vajdaságokba is áthurcolták a fertőzést, sőt már a fővárosban is előfordultak himlőmegbetegedések.

Varsóban a lakosság ezrével jelentkezik az oltóállomásokon. Szigorúan ellenőrzik, hogy az ország területét kizárólag himlőoltással ellátott személyek hagyhassák el.

A lengyel nagykövetség azt kérte a magyar Egészségügyi Minisztériumtól, tegye lehetővé, hogy Magyarországról nagyobb mennyiségű oltóanyagot vásárolhassanak. *A Humán Oltóanyagtermelő és Kutató Intézet haladéktalanul hozzálátott a kért egymillió adag vakcina előállításához.* Éjjel-nappali munkával tegnap reggelre az egész mennyiséget a MEDIMPEX rendelkezésére bocsátották, s így a lengyel egészségügyi szakemberek három nappal korábban jutnak hozzá az oltóanyaghoz.

A magyar egészségügyi hatóságok a nemzetközi szabályzatnak megfelelően megtették a szükséges óvintézkedéseket,

s az összes belépő határállomásokon — beleértve a Ferihegyi repülőteret is — elrendelték a himlővel fertőzött területekről érkezők egészségügyi ellenőrzését. *Akinek nincs három évnél nem régebbi nemzetközi oltási igazolványa, annak a magyar hatóságok felajánlják az oltást, s ha ezt visszautasítja, nem engedik be az országba.* Természetesen ezek a rendszabályok csak a veszélyeztetett területekről érkezőkre vonatkoznak.

Hasonlóképpen fontos egészségügyi érdek a Lengyelországbo utazók védőoltása is. A kiutazók újra oltásának ellenőrzését, illetve az újraoltást a kijelölt közegészségügyi és járványügyi állomások végzik.

A TUDOMÁNY és a TECHNIKA világából

A japán „Eiffel-torony"

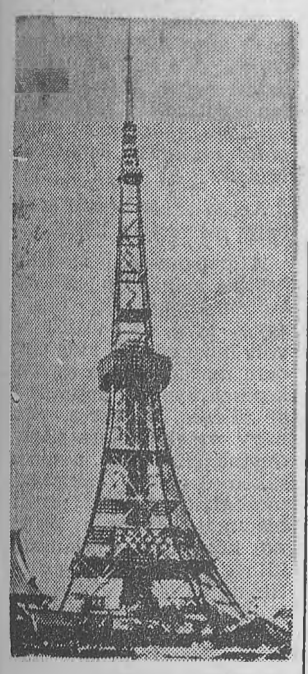

A tokiói televízió nemrégiben elkészült adótornya erősen hasonlít a párizsi Eiffel-toronyhoz. Építéséhez azonban – bár az Eiffel-toronynál 33 m-rel magasabb — mindössze 3600 tonna acélt és 1 200 000 szegecset használtak fel. Az Eiffel-toronyba 7300 tonna acélt és 2 500 000 szegecset építettek. A japán „Eiffel-torony" 353 m magas és erre szerelték a 80 m magas antennát.

Mesterséges bőr

A műszálak, a műgumi és a többi műanyag életünknek ma már nélkülözhetetlen kellékei. Cipőgyártásra felhasználható mesterséges bőrt azonban egészen a legutóbbi időkig nem sikerült előállítani. Nem sikerült ugyanis olyan szintetikus bőrt készíteni, amely a természetes bőr sokoldalú tulajdonságaival: a széles hőmérsékleti határok közötti hajlékonysággal, a remek „légző"-képességgel, a tetszetősséggel, könnyű feldolgozhatósággal és alaktartósággal felvenné a versenyt.

Az amerikai Du Pont-gyár kutatólaboratóriumaiban 14 évi kutatómunka eredményeként most sikerült előállítani a természetes bőr minden kívánatos tulajdonságával rendelkező új műbőrfajtát, amelyet a tervek szerint 1964-ben hoznak forgalomba „corfam" néven. Az új műbőr vegyi összetételét egyelőre titokban tartják, az anyagot is, a gyártási eljárást is szabadalmakkal védik. Szakemberek felteszik, hogy az új műbőr uretán bázisú.

A biológia szenzációja:

AZ EMLÉKEZŐ RNS

Széles gyűrűző és még ma is tartó tudományos vita keletkezett 1960-ban a *Science et Vie* című francia népszerű tudományos folyóirat egyik cikke nyomán, amellyel *McConnel*, a michigani egyetem kutatója alapjaiban megingatta az emlékezésről alkotott korábbi elképzeléseket. A fiatal tudós 1953 óta, amikor Texasban elvégezte az egyetemet, *azzal a problémával kezdett foglalkozni, hogy ki lehet-e alakítani kezdetleges idegrendszerrel rendelkező állatokban is feltételes reflexeket — ezek létrehozására való képesség adja meg az emlékezés alapját.*

Eddig úgy tudtuk, hogy a világról szerzett tapasztalatok rögzítéséhez, a megjegyző és megőrző emlékezéshez fejlett idegrendszer szükséges, amely feltételes reflexek, az érzékelés és gondolattársítás kialakítására képes; emlékezésről tehát csak magasabbrendű lényekkel kapcsolatban beszéltünk. Annál nagyobb volt a meglepetés, amikor *McConnel* bebizonyította, hogy *primitív élőlényeket is meg lehet „tanítani" bizonyos feladatokra.* Kísérleteihez egy planária-féleséget, örvényférgeket használt. Ezek néhány milliméntértől néhány centiméter nagyságig növekvő, vízben élő ragadozók. Testük tuladjonképpen csak bőrizomtömlő, rendkívül mozgékonyak. Csillóhámmal borított törzsük körül a víz örvénylik — innen a nevük. Testüregükben két-három idegtörzs fut végig, amely a feji végen kezdetleges idegdúcot alkot.

McConnel az akváriumba helyezettt állatkákat fényingerrel egy időben villamos áramütésnek tette ki. Erre az állatkák összehúzódtak, elfordultak a fénytől. *134 ilyen, egyidejű inger után kialakult a fényelektromos sokkreflex, azaz csupán a fényingerre is úgy reagáltak, az állatkák, mintha egyszersmind áramütést kaptak volna.* Ezek a primitív lények tehát „kondicionálhatónak" bizonyultak, vagyis megtaníthatók voltak egy feladatra, amelyre azután „emlékeztek" is. Hogy mennyire emlékeztek, ez a következőkből derül ki.

Az osztódás bravúrja

Tudni kell, hogy vannak olyan örvényféregfajták, amelyek osztódással szaporodnak. *Ha egy-egy állatot akár ötszáz részre vágnak is, mind egyik rész képes önálló szervezetté fejlődni.*

McConnel a már betanított állatkákat kettévágta és darabjaikat külön-külön akváriumba helyezte, hogy megfigyelje, a két regenerálódó rész közül melyik emlékezik majd az „idomításra". Úgy gondolhatnánk, hogy a feji részből regenerálódott állat, hiszen ebben maradt a primitív agy, amely a bejövő ingerek felfogó centruma és a motorikus válaszok irányítója volt. De nem. *Az történt, hogy a négy héten át külön tartott állatdarabok teljes szervezetté regenerálva magukat, a fényinger hatására egyformán reagáltak.* Tehát nemcsak a fejből kinőtt állatka, hanem a farokból regenerálódott is „emlékezett" a fényt követő elektromos sokkra, és összehúzódással reagált a fényingerre. Ami pedig nem kevesebbet jelent, minthogy az agyon kívül is van „emlékezés". De hol?

„Beírva" a sejtekbe

A kutatók szellemes módszereket dolgoztak ki e probléma vizsgálatára. Washingtonban *E. N. Ernhardt* és *C. Sherring* például *olyan labirintust szerkesztettek az akváriumba, amelynek egyik oldalán enni kaptak az állatok, a másik oldalon viszont áramütés érte őket.* Már nem lepődhetünk meg az eredményen: *az állatok megtanulták megkülönböztetni az egyik oldalt a másiktól, és osztódás után a második, sőt a harmadik generáció is „emlékezett" a tanultakra.* Ernhardt különféle metamorfózisokat is létrehozott kísérleteihez, például kétfejű állatokat fejlesztett ki, amelyek fele idő alatt „tanulták" meg a „leckét", igazolva azt a régi igazságot, hogy két fej többet ér, mint egy.

Ezek után *Hovey* tisztázta a kezdetleges agy szerepét az emlékezésben. Kimutatta, hogy az állatkák fej nélkül képtelenek bármit is megtanulni, de az „emlékezéshez" már nem feltétlenül szükséges az agyuk. Miután egyszer „megtanulták a leckét", fej nélkül is tovább tudják adni „tudományukat" a következő generációnak. Emlékezőképességük tehát nemcsak az idegrendszerhez van kötve, hanem más sejtekben is megtalálható, éspedig kémiai formában — ez a „molekuláris emlékezet".

Reeva Jacobson további kísérletekkel erősítette meg ezt a nagy jelentőségű megállapítást. Az örvényférgeknek csupán a levágott fejeit kezdte dresszírozni. Mire a fejek „tudósok" lettek, már kinőtt a farkuk is. Ezeket levágta és külön akváriumba helyezte. *S lám, a farokból kifejlődött új állatok is „emlékeztek" a feladatra, noha azok a fejek, amelyek a leckét megtanulták, a másik akváriumban voltak.* Hol raktározódott el „tudásuk"? És milyen formában? Kétségtelenül az „anyaállattól" kapták, mint genetikus programot, öröklődési törvényszerűséget, beírva sejtjeikbe, amelyekből újraképződtek.

Pavlovot igazolják

Ezek a kutatások, vagyis hogy a szerzett tulajdonságok átörökíthetők. *Pavlov* és mások már régen ezt vallották, szemben az ortodox genetikusokkal.

A szerzett tulajdonságok átörökíthetőségére a legmeggyőzőbb példát az aszexuális szaporodó baktériumok világában találjuk. E baktériumok közül az antibiotikumok bevezetése óta egyre több válik immunissá. Nálunk az egyik, sokféle betegséget okozó baktériumfajtához tartozó törzsnek még csak 60 százaléka, míg az Egyesült Államokban már 95 százaléka érzéketlen a penicillinnel szemben. S hogy egy újabb antibiotikumot említsünk, a neomvoin rezisztencia nálunk még csak 2—3 százalékos, míg Amerikában már 30 százalék felett van. Tehát a gyógyszerek használatának idejével és mértékével arányosan váltak immunisakká a baktériumgenerációk.

A szerzett tulajdonságok átörökítésének lehetősége magasabbrendű állatfajoknál még nem nyert ilyen egyértelmű bizonyítást.

Könnyebb lesz tanulni?

A molekuláris biológia módszereivel talán bizonyítható lesz az a feltételezés, hogy nincs kétféle emlékezet, mint azt *Ralph Gerard* idegélettan-tudós állította. Őszerinte ugyanis létezik egyrészt a pavlovi „kapcsolási memória", vagyis az agykéregben feltételes kapcsolatok formájában rögződő tapasztalat, ez a magatartásbeli adottságokra vonatkozó emlékezet; másrészt a „molekuláris memória", amely *az idegsejtek RNS-éhez kötődik.* Hydén azt mondja, hogy a két emlékezés azonos; minden agyi folyamat kémiai összműködés eredménye, amely magában foglalja a sejt RNS-ét és az általa előállított fehérjéket. *E szerint, a molekuláris biológia szerint a magatartás, sőt, az ösztön is „programozva van" a nukleinsavakban, vagyis adott kémiai szerkezetekhez van kötve.*

Ezeknek a kísérleteknek szinte beláthatatlan jelentőségük van az elméleti biológia továbbfejlődésében. De már a gyakorlati felhasználhatóság körvonalait is sejteni lehet. Gondolunk arra, hogy *esetleg megkönnyíthető lesz az egyre növekvő, nélkülözhetetlen ismeretanyag elsajátítása, gyógyítani lehet majd az öregkori emlékezetgyengülést,* sőt, talán még az emberi magatartást is befolyásolhatjuk az élő sejt vegyi anyagaival.

Betegségfelismerő „hőtérképek"

Manapság már pontosan tudjuk, hogy minden tárgy, amelynek hőmérséklete az abszolút nulla fok felett van. infravörös sugarakat bocsát ki, s ezek az emberi szemmel nem érzékelhető sugarak fényképezéssel könnyen láthatóvá tehetők, rögzíthetők. Hanem a tárgyak által kibocsátott infravörös sugárzás lefényképezése nem tévesztendő össze a közönséges infravörös fényképezéssel. Ennek ugyanis az a lényege, hogy a tárgyat megvilágítják, majd szűrők segítségével kiszűrik a látható fényt a visszavert sugárzásból, s csak a vörös fénynél hosszabb hullámhosszú sugárzást rögzítik az infravörös sugarakra érzékeny filmen. Ezzel szemben a tárgyak „hőfényképe" teljes sötétségben készül, s azt a sugárzást rögzíti, amelyet az abszolút nulla foknál magasabb hőmérsékletű tárgy önmaga bocsát ki, tehát nem a külső fényforrás visszavert hullámait.

Ebből talán már következtetni is lehet az infravörös fényképezés — mondhatnánk így is: „hőtérképezés" — sokoldalú alkalmazási lehetőségére. Valóban, az infravörös technikának manapság mind fontosabb szerepe van a korszerű technikában, egyebek között a légifelderítésben, a rakéták célra vezetésében, a sötétben és ködben való tájékozódásban, vagy — az infravörös szinképelemzésnek — a korszerű vegyelemzésben. Egyebek között infravörös érzékelőkkel, fényképezőgépekkel szerelik fel már például a meteorológiai mesterséges holdakat is a hőmérséklet mérésére, a felhők mozgásának kimutatására stb.

A legújabb hírek szerint az infravörös technikának nagy szerepe lehet a jövőben a gyógyításban, a betegségek felismerésében is.

Szovjet, amerikai és angol kutatók ugyanis kisérletsorozatokkal és pontos mérésekkel kimutatták, hogy az emberi test bőrfelületének egyes területei bizonyos megbetegedések következtében magasabb hőmérsékletűek, mint az egészséges szövetek. Persze, a hőmérsékletkülönbség elenyésző, olykor csak 0,5 Celsius fok — ilyen hőmérsékletkülönbség nehezen észlelhető a hagyományos hőmérőkkel, s nehéz dolog pontosan meghatározni a magasabb hőmérsékletű bőrfelület kiterjedését is. Sokkal célravezetőbb módszer ilyen célokra elkészíteni az emberi test „hőtérképét", regisztrálni az emberi test saját infravörös sugárzását, a „hőfénykép" világosabb-sötétebb részeiből azután könnyen felderíthetők a nagyobb hőmérsékletű bőrfelületek, sőt, behatárolható a kiterjedésük is.

A kutatóorvosok tucatjai fáradoznak azon, hogy kifejlesszék az infravörös fényképezésnek diagnosztikai célokra való felhasználási lehetőségeit, a legcélravezetőbb eljárásokat, módszereket. Az orvosi szakirodalomban már több esetet ismertetnek az infravörös módszer eredményes alkalmazásáról. Beszámolnak például egy 12 éves amerikai kislány esetéről, aki egy reggel erős hasi fájdalmakkal ébredt. Kórházba szállították, megmérték a lázát, megszámolták fehér vérsejtjeit — hiszen tüstént vakbélgyulladásra gyanakodtak —, de sem láza nem volt a betegnek, sem pedig fehér vérsejtjeinek száma nem növekedett. Infravörös fényképezéssel viszont megállapították, hogy a vakbél feletti bőrfelületnek magasabb a hőmérséklete, s valóban, néhány óra múlva a fájdalmak a vakbélre lokalizálódtak, fellépett a láz, megnövekedett a fehér vérsejtek száma — a beteget meg is operálták. Az infravörös „hőtérkép" tehát jóval korábban jelezte a vakbélgyulladást, mint a megszokott tünetek.

A kísérlet szerint az infravörös technika jól alkalmazható a mellrák kimutatására is, a rákos szöveteknek a mérések szerint magasabb a hőmérsékletük, mint az egészségeseknek, s a „hőtérkép" rögtön kimutatja a kicsiny hőmérsékletkülönbséget. Más esetekben felhasználták az infravörös fényképezést a fagyott, égett bőrfelületek pontos körülhatárolására, sőt, a keringési zavarok kimutatására is. Idős betegek esetében érelmeszesedés következtében gyakran keringési zavarok lépnek fel a végtagokban, az elmeszesedett ér kevesebb vért szállít például a lábakba. Minthogy a rossz vérellátású szöveteknek alacsonyabb a hőmérsékletük, a lábról készített hőfényképen jól látható az érintett terület kiterjedése, behatárolható az érszűkület helye, sőt, ellenőrizhető azután a műtéti beavatkozás eredménye is.

Minden jel arra vall, hogy az infravörös hőfénykép fontos segítőtársa lesz a jövőben a gyógyító orvosoknak a betegségek felismerésében.

A tudomány műhelytitkaiból

A növényvilág „eszkimói"

A zúzmókról már régóta tudjuk, hogy ők a növényvilág „eszkimói", megélnek a Himalája hegycsúcsain is, 6400 méter magasságban, vagy az Antarktisz mostoha körülményei között is, túl a 86. szélességi fokon. Nyugatnémet botanikusok most korszerű kutatóeszközökkel migvizsgálták, hogyan képesek alkalmazkodni a zuzmók a szélsőséges időjárási viszonyokhoz. A Cetraria nivalis nevű alpesi zuzmó telepét például 15 órán keresztül míniusz 30 C-fokos hőmérsékleten tartották, majd hirtelen felmelegítették, s azonnt hőmérséklete elérte a 0 C-fokot, erős fénnyel besugározták. Nagy meglepetésre a zuzmó szervezetében már 10 másodperc múlva megkezdődött a fotoszintézis, ami azt bizonyítja, hogy a zuzmók szervezete messzemenően alkalmazkodott a szélsőséges hőmérsékletváltozásokhoz.

Előre meghatározott tulajdonságú gyapjú

Ausztrál kutatók megállapították, hogy a juhok „étrendjének" szabályozásával széles határok között változtatható gyapjújuk minősége. Kimutatták például, hogy a rézszegény táplálékon nevelt juhok gyapja „acélos", kemény lesz, ugyanakkor a nagy kéntartalmú táplálék csökkenti a gyapjószálak elasztikusságát. A kutatók lehetségesnek tartják, hogy a juhok táplálkozásának szabályozásával a textilipar előre meghatározott terveinek megfelelő minőségű gyapjút hozzanak létre, s ily módon vegyék fel a versenyt a vegyiparral, amely már mind több gyapjószerű műszálat állít elő.

Petróleum talajtakaró

A mezőgazdaságban gyakran szalmával, levelekkel, fűrészporral, papírral takarják be a fiatal növényeket, hogy gyökereiket megóvják a hidegtől és a kiszáradástól. Egy amerikai kutatóintézetben most olcsó petróleumszármazékot kitérleteztek ki ilyen célokra, a hagyományos anyagok pótlására. A talajra szórt sötét színű petróleumszármazék egyrészt többet elnyel a napsugárzásból és a talaj jobban felhevül alatta, másrészt csökkenti a talajnedvesség párolgását, senkenti a csírázást, és megakadályozza az eróziót.

Újfajta „műszív"

A csehszlovák Stará Tura-i finommechanikai gyárban olyan újfajta műszívet szerkesztettek, amely csak fele akkora méretű és súlyú, mint a hasonló készítmények. Szovjet mérnökök közreműködésével olyan művesét is szerkesztettek, amely teljes egészében kiküszöböli a hemolízis veszélyét. A közeljövőben már német demokratikus és bolgár kórházaknak is szállítanak műveséket és műszíveket.

Atomerőmű Olaszországban

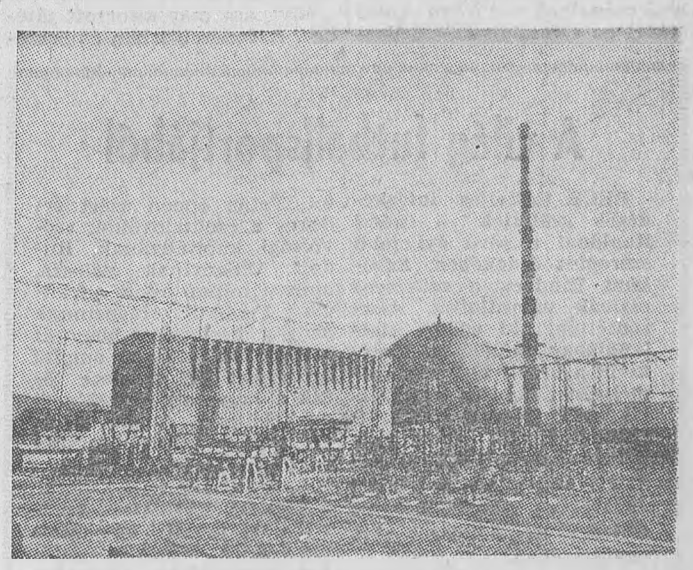

A Nápolytól 50 km-nyire északra fekvő Carigliano-ban épül Olaszország első atomerőműve, amelyet rövidesen üzembe is helyeznek. Az erőmű teljesítménye 150 000 kW lesz. A forróvízreaktorral működő atomerőmű az előállított áramot az országos elosztóhálózatba táplálja be.

KI MIT TUD

a labdarúgó NB I. frissen igazolt újoncai közül?

Mind a fővárosi, mind a vidéki NB I-es csapataink éltek a rendkívüli kedvezményes átigazolás lehetőségeivel. Figyelemre méltó és örvendetes, hogy az átigazolási kérelmek túlnyomó része egészen fiatal, zömében ifjúsági korban levő játékosokat érint. NB I-ből NB I/B-e, úgynevezett oldaligazolás, alig néhány akadt.

Az újonnon igazolt fiatalok legtöbbjével minden valószínűség szerint az őszi egyfordulós bajnokságban még csak, mint kísérleti játékosokkal találkozunk, az NB I-es csapatok edzői, szakvezetői ezeket a fiatalokat még csak a „holnap" csapatába tervezik. De addig is igyekeznek csiszolni tehetségüket, hogy mielőbb kész játékossá érjenek. Mutassuk be, hacsak röviden, nagy általánosságban is azokat, akikről ma még nem lehet tudni, hogy állócsillagok, vagy hullócsillagok lesznek-e a magyar labdarúgósport egén?

Az átigazolásra felterjesztett játékosok legtöbbje 1942—1945-ös születésű. Természetesen akadnak idősebb évjáratúak, de — fiatalabbak is. A viszonylag legidősebb két játékos *dr. Kassai László*, aki a DEAC-ból a DVSC-be készül és *Kocsis György*, aki a Ferencvárosból a Csepelhez kerül. Mindketten 27 évesek. A legfiatalabb viszont a tokodaltárói *Kovács Mihály*. Az 1947-es születésű jobbösszekötő édesapja nemrégen még maga is atkív futballista volt. Most majd a Doroghoz kerülő fiának szurkolhat...

A Ferencváros

friss igéretei között *Both József* (1945), *Csontos József* (1943) és *Kiss László* (1946) nevét találjuk.

Kiss László a Testvériségből került a zöld-fehérekhez. Technikás, kétlábas, gólra törő belsőcsatár, leginkább a balösszekötő posztját szereti. — *Both József a BVSC neveltje, jobbszélső.* Az alacsony, gyors fiú erényei közé tartozik a pontos, jó beadás. — *Csontos József a Bp. Építőkben játszott eddig.* A zöld-fehérek mint balszélsőt veszik elsősorban számításba, bár a fiatal játékos ifjúsági éveit balösszekötőként játszotta végig. Befelé húzó, gólképes játékos, kitűnő érzéke van a csapatjátékhoz.

A Bp. Honvéd

nem is igazol 1941-nél előbb született játékost. *Mihalecz Boldizsár (1941) a Zalaegerszegi TE mezét cseréli fel a piros-fehérrel.* Küzdőképes balhátvéd. — *Szeles István (1943) a Várpalotai Bányász játékosa volt.* Előző edzője, *Király Tibor* keze alatt ruganyos, jószemű kapus lett belőle. — *Posch Ferenc (1941) edzőjével, Kispéter Mihállyal együtt került a Bp. Honvédhez.* Jobbhátvéd az igazi posztja, de a hátvédsor közepén is használható. Ha bal lábát „megjavítja", hamarosan tagja lehet az első csapatnak. — *Nagy Antal (1944) az Oroszlányi Bányászban kergette eddig a labdát.* Rendkívül gyors, lendületes, gólveszélyes balszélső. — *Reif László (1941) ugyancsak Zalaegerszegről, a Z. Dózsából jutott Kispestig.* A belsőhármas bármely posztján használható csatár, aki gyakran tud helyzetbe kerülni.

Az MTK

átigazolási listáján is három fiatal szerepel, bár az Ú. Dózsából jól ismert *Halápit* is túlzás volna az idősebbek közé sorolni, hiszen a nagy lövő erejű „Hapci" is 1939-es születésű. Az újoncok közül *Dinynyés Illés (1942) a K. Lombikból kerül az MTK-ba.* Máris képzett, sokoldalú játékos, akit az MTK elsősorban balszélen vesz számításba. — *Horváth Tamásra (1945) a BVSC-ben figyeltek fel.* Jó növésű, ideális testalkatú ígéret, a középcsatár posztjára. Bátran, szívesen vállalkozik lövésre. — *Bánkúti László (1944) stílusos játékra törekvő építő típusú jobbösszekötő.*

Az Ú. Dózsa

újoncai közül *Kovács György* (1944) a néhány évvel ezelőtti, pályafutása kezdetén álló Göröcshöz hasonlított leginkább. Érdekes, hogy Kovács is a V. Izzótól került az Ú. Dózsához. Technikás, a mezőnyben hasznos belsőcsatár igéret. — *Bérczesi Ferenc (1944) jóval meszszebbről, Pécsről kerül a Megyeri útra.* Legszívesebben balszélsőt játszik a gyors, kemény, jól lövő fiú, de — kétlábas lévén — jobb oldalon is használható. — *Horváth Zoltán (1942) a SalBTC-ből kerül a lilákhoz.* Őt az NB I-ből már ismeri a közönség, akárcsak az MTK-ból Újpestre kerülő volt ifjúsági válogatott jobbszélsőt, az 1943-as születésű *Faliszek Sándort.*

A Vasas

a jövőt tekintette szem előtt az átigazolási kérelmek benyújtásánál. Csupán a Székesfehérvárról jött *Fister Ferenc (1940)* „idős", aki már kiforrott játékos. A fedezetsorban és összekötőben egyaránt használható, a piros-kékek elsősorban fedezetként veszik számításba. — *Ősi István (1945) a III. ker. TTVE-ből kerül a Béke utcába.* Mozgékony, jó labdaérzékkel rendelkező összekötő, a kapura azonban még nem elég veszélyes. — *Fehér Imre (1943) a Bp. Spartacus neveltje.* Mindkét szélen használható, mindkét lábbal jól rúgó játékos. — *Kalocsai Géza (1945) az Ú. Dózsa ifjúsági válogatott játékosa volt.* Belsőcsatás, igen erős felépítésű fiú. Nagyerejű lövéseivel az ifikapusok réme volt.

A Csepel

legfiatalabb újonca *Molnár Tibor (1943), aki a KISTEXT játékosaként tűnt fel.* Gyors, jól fejelő, harcos szellemű hátvéd. — *Fatér Károly* (1940) régebbi csapata, a Pénzügyőrök egyik legjobbja volt a kapus posztján. Vakmerő, rugalmas, labdafogása biztos. — *Faludi Dezső* (1939) eddig az NB III-ban, a Tehertaxiban futballozott. Kitűnően képzett, technikás, igen jól cselező játékos, az akciókat be is tudja fejezni.

A vidéki NB I-esek

átigazolási kérelmei is bővelkednek egészen fiatal tehetségekben. A Győri Vasas ETO *Szarka* helyett minden bizonnyal jól megvigasztalódik az 1944-es születésű *Bulyovszky Miklóssal*, a Bp. Postásból jött tehetséges ifiválogatott kapussal. *Scheidl Ferenc* (1943) pedig talán hamarosan a győri támadósor gólképességét fokozza, mert a 190 cm magas fiú előző egyesületében, a Soproni Postásban valósággal ontotta a gólokat. — A Dorog, a már említett 16 éves *Kovács Mihály* mellett egy 17 éves balszélső, Lakics Balázs átigazolását is kérte, aki eddig a Komáromi Olajmunkásban játszott.

És lehetne még folytatni a fiatal, sokat ígérő NB I-es újoncok sorát. Ma még nem tudni, hogy melyikük váltja be a hozzájuk fűzött reményeket, melyikük fejlődik klasszis játékossá, vagy szürkül el középszerűségben.

Vasas — Láng II. 10:0 (5:0)

Machos a piros-kékek legeredményesebb csatára

A Vasas ebben az összeállításban játszotta első nyilvános előkészületi mérkőzését: *Horváth — Ihász, Mészöly, Sárosi — Sas, Berendi — Bozó (Pál I), Kékesi, Machos, Pál II, Mathesz.*

Varga az ellenfél kapuját őrizte, a Vasasban a Láng fiatal kapusa védett, szünet után *Szentmihályi* állt a Vasas kapujában. A vízfüggönyként zuhogó eső ellenére is nagy kedvvel, ötletesen, frissen játszott a Vasas és szép gólokat is láthatott a hűséges, mintegy 500 főnyi közönség. *Illovszky Rudolf* edző homloka ennek ellenére, feltűnően borús volt. Meg is mondotta, hogy miért:

Csapaterősítési terveink nem sikerültek, csak tehetséges fiatalokat tudtunk igazolni, akikre még nem számíthatunk egyhamar, *Bundzsák visszavonult, így lényegében a tavalyi keretből állíthatom össze az őszi bajnokságban is csapatomat.* Problémám elsősorban a bal szélen akad és jó volna. Machos mellett a többi csatár is eredményesebb tudna lenni. *Az 1962—63. évi bajnokságban 37 gólt lőtt a csapatunk, és ebből Machos egymaga 15-öt szerzett.* Vagyis góljainknak majdnem a felét.

Az első edzőmérkőzésen látottak azonban azt bizonyították, hogy *Machos továbbra is a Vasas legeredményesebb csatára, mert a Lángnak is négy gólt rúgott.* Örvendetes, hogy a fiatal *Kékesi*, az egyesület saját nevelésű — és sérüléséből a jelek szerint teljesen felépült — összekötője ugyancsak megtalálta góllövő cipőjét. Ezúttal három gólt rúgott. A további három gólon a kitűnően játszó *Sas*, valamint *Pál II.* és *Mathesz* osztozott.

A Vasas tartalékcsapata — amelyben már *Kalocsai* is játszott — a Láng I ellen 5:1 (3:1) arányú győzelmet aratott.

Mit ér a negyedik hely?

Miért nem szerepelt jobban az Újpesti Dózsa a New York-i tornán?

Az Újpesti Dózsa tavasszal a bajnokságban meglehetősen rapszódikusan szerepelt, s ötvenszázalékos teljesítményt ért el. Nos, New Yorkban is ez történt. A magyar csapat csoportjában végül is negyedik lett. *Vajon mit ér ez a helyezés?*

— *A mezőny a mi csoportunkban elég erős volt* — válaszolt *Horváth István dr.*, túravezető. — *Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a tavalyi csoportelső portugál Belenenses most az ötödik helyen végzett. Az erőviszonyok kiegyensúlyozottságára jellemző, hogy a kitűnő Zágrábi Dinamó sem tudott az élen végezni. A negyedik hely a mi szempontunkból elfogadható teljesítmény. A bajnokság hajrájában tapasztaltak alapján nem vártunk többet a csapattól. Más kérdés az, hogy három szép győzelem után már-már azt reméltük, hogy csoportgyőztesek leszünk. A többi csapat sem volt jobb, mint a Dózsa.*

AZ EDZŐ VÉLEMÉNYE

És mit mond az edző, *Szűcs Gyula?*

— *Fáradtan érkeztünk Chicágóba. Az első mérkőzésre sikerült a játékosokat viszonylag friss állapotba hozni. Kielégítő volt a fiúk állóképessége, s akkoriban a küzdőképessége is. Az első és a második mérkőzés közötti egyhetes szünetet mindennapos edzésekkel töltöttük el. Újabb lendületet kapott a csapat, s újabb értékes győzelem következett. Meg kell azonban mondani, hogy ebben az időszakban sem volt teljesen elégedett a csapat teljesítményével. A Gornik és a Belenenses elleni találkozók képe kiegyenlített volt, a Górnik és a Belenenses is győzhetett volna. A Wiener SC ellen játszott legjobban az együttes, győzelmünk nem forgott veszélyben, de a 6:1 azért túlzott.*

Aztán arról beszélt az edző, hogy mi történt később.

A negyedik mérkőzéstől kezdve állandóan sorozatban kellett játszanunk, azaz az egyes találkozók között nem volt huzamosabb ideig pihenő, nem maradt idő az egyes mérkőzésekre való alaposabb felkészülésre. Miközben néhány nagy vetelytársunk pihent, a mieink elfáradtak, a mérkőzéseken tunyán, olomlábakon mozogtak, hamar megadták magukat, néhányan lélektelenül küzdöttek, s nem bírták a klímát, az idegizgalmat sem. Helytelen lenne elhallgatni azt is, hogy a formahanyatlásban a rapszódikus teljesítményben közrejátszott néhány játékos fegyelmezetlensége.

ÍGY LÁTTA VÁRHIDI

A játékosok véleményét *Várhidi Pál* tolmácsolta.

— *A Valladolid elleni mérkőzésen szinte kibírhatatlan volt a forróság, a levegő nagy páratartalmát alig tudtuk elviselni. Szenvedtünk, mint a partra vetett hal. A Valladolid jobban birta a pokoli hőséget, mert az ilyen klímához a spanyolok dél-amerikai játékosai már hozzászoktak. Ők viszonylag fürgén szaladgáltak, mi pedig csak lézengtünk a pályán. Később a Hälsingborgnak minden, nekünk pedig semmi sem sikerült!... Nem álltunk a lábunkon, lelkileg összetörtünk, s kicsúszott kezünkből az első hely.*

Szusza az Újpest, Hidegkúti a Győr edzője

Érdekes edzőcserékről érkezett jelentés a labdarúgó NB I-ből. *Szusza Ferenc* — aki egy sikeres esztendőt töltött Győrben — megvált egyesületétől és volt klubjának, az Újpesti Dózsának az edzője lett. Ugyanakkor a Győri Vasas *Hidegkúti Nándorral*, az utóbbi időben Olaszországban edzősködött volt sokszoros válogatottal kezdett tárgyalásokat, s megtörtént a megegyezés is: *augusztus 1-től Hidegkúti irányítja a győriek felkészülését. Albert József* megvált a Komlótól, helyére *Gyarmati János került*, aki hosszú évekig az NDK-ban működött. *Gyarmati már be is mutatkozott a labdarúgóknak.*

Az ismertté vált változások után a következő edzők működnek az egyes NB I-es csapatoknál. Ferencváros: *Mészáros József.* MTK: *Kovács Imre.* Újpesti Dózsa: *Szusza Ferenc.* Dorog: *Buzánszki Jenő.* Bp. Honvéd: *Kispéter Mihály.* Győr: *Hidegkúti Nándor.* Pécs: *Balogh II Sándor.* Tatabánya: *Grosics Gyula.* Vasas: *Illovszky Rudolf.* Komló: *Gyarmati János.* Szeged: *Orczifalvi István.* Debrecen: *Lyka Antal.* Diósgyőr: *Bukovi Márton.* Csepel: *Preiner Kálmán.*

Káprázatos kardcsapat végküzdelem Gdanskban

Lengyelország és a Szovjetunió között

A vívó-világbajnokság utolsó napján, Gdanskban, *Magyarország kardvívócsapata a Szovjetunió együttesével találkozott, a döntőbejutásért.* Fiatal csapatunk elfogódottan kezdett, de azért mindig egyenlíteni tudott a kitűnő szovjet válogatott ellen. 4:3-ra még a szovjet csapat vezetett, amikor a még veretlen *Szerencsés dr. 5:4-re legyőzte Bilszkijt, az egyéni világbajnokot.* Tehát ismét egyenlítettünk. Ettől kezdve pedig valósággal megtáltosodott a magyar csapat. *Kovács Attila, Szerencsés dr., Bakonyi*, majd *Pézsa* győzte le ellenfelét és 8:4-re elhúztunk. Ez az előny már szinte behozhatatlannak látszott, hiszen már csak egyetlenegy „pont" hiányzott a végső győzelemhez, mégsem sikerült megszereznünk. Mintha megbabonázták volna fiainkat, egyik asszót a másik után vesztették el.

A szovjet csapat egyenlített és jobb tusarányával a végső győzelmet is megszerezte.

A másik ágon Lengyelország együttese 8:6-ra győzött Olaszország csapata ellen, s így a szovjet és a lengyel csapat került a döntőbe.

A nagy verseny egyik izgalmas pillanata

A magyarok az olaszokkal a harmadik helyért mérkőztek. *8:6-ra győztünk az olaszok ellen, s ezzel bronzérmet szereztünk.*

Szinte példátlanul izgalmas volt a lengyel—szovjet döntő. A hazai környezetben kitűnően vívó lengyel gárda 5:5 után elhúzott, s már 8:5-re vezetett, amikor a szovjet fiúk újítani tudtak és 8:7-re felnyomúltak. Az utolsó asszó következett: *Pawlowski és Rakita állt fel a pástra.* A lengyel vívó 4:2-re vezetett, a szovjet fiú azonban hihetetlen energiával küzdött és 5:4-re győzött. Ezzel 8:8 lett az eredmény és a tusarány is döntetlen: 62:62 (!)

Ezután még egy döntő csörte következett. A lengyelek *Pawlowskit*, a szovjet vívók pedig *Mavlihanovot* jelölték ki az aranyérmet eldöntő csörtére. Izgalomra itt már kevesek volt. *Pawlowski, a nagy „rutinié" percek alatt 5:1-re győzött, s ezzel megszerezte csapatának a világbajnokságot.*

A világ futballsportjából

BÉCS. Erőteljes intézkedések születtek a bécsi Rapidnál a jövő évi jobb szereplés érdekében. Edzőként Bindert, a sokszoros osztrák válogatottat szerződtették, aki eddig Hollandiában működött. Ezenkívül a brazil Lukman személyében gólerős csatárjátékost is szereztek. Lukmannal együtt most már három brazil játékos kergeti Ausztriában a labdát: Jacare, az Ausztriánál, és Chico, a Linzer ASK együttesében.

PRÁGA. Nem megy a csehszlovák labdarúgó-válogatottnak idén a játék. Bizony elég messze vannak a chilei „ezüst" formájuktól. Talán éppen azért érdekes a csehszlovákok szövetségi kapitányának, Rudolf Vitlacylnak válasza, amit a minap adott a francia Football Magazinnak arra a kérdésére, hogy ki lesz az 1966-os évi angliai labdarúgó VB győztese és kik a helyezettjei? Vitlacyl ezt felelte: 1. Anglia, 2., 3., 4. Brazília, Magyarország és Csehszlovákia.

RIO DE JANEIRO. Amarildo, a brazil válogatott csatára, a Milan csapatához szerződött. Elutazása előtt a következőket mondotta a brazil televízióban: Azért megyek Olaszországba, hogy sok pénzt keressek, de megnősülni semmiesetre sem akarok ott!

Heti HÍRADÓ
(SAJTÓSZEMLE)
Szerkeszti:
a szerkesztő bizottság
Kiadja:
a Belügyminisztérium Bv.
Országos Parancsnoksága
Budapest, V., Árpád utca 8.
Szikra Lapnyomda